

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

Drogová závislost a trestná činnost

Bakalářská práce

Autor: Dana Poučová
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce: JUDr. Miroslav Antl
Oponent práce: Mgr. Lucie Špráchalová

Zadání bakalářské práce

Autor:	Dana Poučová
Studium:	P17P0372
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Název bakalářské práce:	Drogová závislost a trestná činnost
Název bakalářské práce AJ:	Drug addiction and crime

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá problematikou drogové závislosti a trestné činnosti. Cílem práce je zaměřit se na druhy drog, také na drogovou závislost a protidrogovou prevenci. Popisuje rovněž právní úpravu této problematiky a trestnou činnost páchanou pod vlivem drog. Bakalářská práce využívá metodu dotazníkového šetření.

ARTERBURN, Stephen; BURNS, Jim. Drogy klepou na dveře: Výchova ? Prevence ? Léčba. 1. Vyd. Brno: Nová naděje, 2001. ISBN 80-86077-03-9 VÁGNEROVÁ, Marie a Lubomír PELECH. Psychopatologie pro pomáhající profese / Marie Vágnerová: od extáze k agonii. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004. Co-jak-proč. ISBN 80-717-8802-3. KALINA, Kamil a kol. Drogy a drogové závislosti 1: Mezioborový přístup. 1. Vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6 Trestní předpisy: redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-292-0. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Garantující pracoviště:	Katedra sociální patologie a sociologie, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	JUDr. Miroslav Antl
Oponent:	Mgr. Lucie Špráchalová
Datum zadání závěrečné práce:	13.2.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce JUDr. Miroslava Antla samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 16. 4. 2020

Dana Poučová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce JUDr. Miroslavu Antlovi za cenné rady, odborné připomínky a vstřícný přístup během tvorby této práce. Děkuji také doc. PhDr. Václavu Bělíkovi, Ph. D. za pomoc při vyhodnocování empirické části.

V neposlední řadě patří poděkování všem respondentům, kteří se podíleli na dotazníkovém šetření a mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Anotace

POUČOVÁ, Dana. *Drogová závislost a trestná činnost*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 97 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku drogové závislosti a na trestnou činnost spojenou s drogami. Teoretická část charakterizuje drogy samotné, zaměřuje se také na jejich dělení, příčiny drogové závislosti a s tím spojený abstinenční syndrom. V další části je popsána právní úprava, přesněji řečeno trestná činnost spojená s drogami podle trestního zákoníku. V empirické části je předveden kvantitativně orientovaný výzkum pomocí dotazníkového šetření, který zjišťuje názory široké společnosti na drogy a kriminální jednání spojené s drogami. V neposlední řadě práce zmiňuje také pomáhající organizace v této oblasti.

Klíčová slova: drogy, drogová závislost, trestná činnost, protidrogová prevence, pomáhající organizace

Annotation

POUČOVÁ, Dana. *Drug addiction and crime*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 97 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis is focused on drug addiction and drug-related crime. The theoretical part characterizes the drugs themselves, it also focuses on their classification, causes of drug addiction and related withdrawal syndrome. The next section describes the legislative regulation, more specifically, drug-related crime according to the Criminal Code of the Czech Republic. In the empirical part, a quantitatively oriented research is presented by means of a questionnaire survey, which surveys the opinions of the general society on drugs and drug-related criminal behaviour. At last, the thesis also mentions helping organizations in this area.

Key words: drugs, drug addiction, crime, drug prevention, helping organizations

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK) a výnosem č. 09/2020 (Přechodná změna způsobu odevzdání bakalářských a diplomových prací).

V Hradci Králové dne 16. 4. 2020

Dana Poučová

Obsah

Úvod	10
1 Návykové látky obecně	12
2 Dělení návykových látek, jejich účinky a rizika.....	14
2.1 Stimulační drogy	14
2.1.1 Pervitin.....	14
2.1.2 Kokain.....	15
2.1.3 Extáze.....	16
2.2 Opiáty.....	17
2.2.1 Braun.....	17
2.2.2 Heroin	18
2.2.3 Morfin, kodein	18
2.3 Konopné drogy	19
2.4 Halucinogeny	20
2.5 Těkavé látky	21
3 Drogová závislost	23
3.1 Příčiny vzniku drogové závislosti	24
3.2 Abstinenční syndrom	25
3.3 Protidrogová prevence	26
3.3.1 Primární prevence	27
3.3.2 Sekundární prevence.....	27
3.3.3 Terciární prevence	28
3.4 Harm reduction.....	28
3.5 Zařízení poskytující služby v protidrogové prevenci, léčbě a resocializaci.....	29
4 Legislativa spojená s nelegálními návykovými látkami	31
4.1 Úvod do problematiky.....	31
4.2 Právní předpisy upravující oblast návykových látek	32
4.3 Trestné činy týkající se drog v České republice ze zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....	34
5 Povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti	53
5.1 Cíle dotazníkového šetření.....	53
5.2 Hypotézy a jejich zdůvodnění.....	53
5.3 Dotazníkové šetření.....	55

5.4	Výsledky průzkumu a jeho grafické zpracování	55
5.5	Vědomostní test.....	83
5.6	Vyhodnocení vědomostního testu	85
5.7	Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami.....	86
5.7.1	Znění hypotéz	86
5.7.2	Shrnutí výsledků	87
5.7.3	Konstatování výsledků hypotéz	88
5.8	Shrnutí.....	89
	Závěr	91
	Seznam použitých zdrojů	93
	Přílohy.....	98

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá, jak již z názvu vyplývá, drogovou závislostí a trestnou činností. V dnešní době stále více přibývá drogově závislých jedinců a také těch, kteří pod vlivem návykové látky páchají různé trestné činy.

Veřejnost je o drogách nedostatečně informována. Na základních či středních školách se o tomto problému mluví jen minimálně, občas ani to ne. Z médií se dozvídáme pouze o tom, kdo, kdy a co spáchal. Například, že řidič pod vlivem drog za volantem usmrtil nevinné lidi na pozemní komunikaci. To je ovšem málo, nemáme moc informací o tom, co se může stát, když drogu požíjeme, jaké může vyvolat stavy a až jaké následky její požití může mít. Především mladší ročníky a rodiče by měly být obeznámeni o tom, co to droga je, jaké jsou její možné účinky, že na ni může vzniknout závislost a také to, kde hledat odbornou pomoc.

Cílem bakalářské práce je popsat návykové látky, vymezit jejich dělení, informovat o účincích a rizicích drog, které mohou vést k drogové závislosti a v neposlední řadě definovat trestné činy spojené s drogami.

Práce je celkově rozdělena do pěti kapitol. První čtyři kapitoly se zabývají teorií tohoto tématu a kapitola poslední se věnuje empirické části práce. První kapitola obecně definuje návykové látky a toxikomani. Druhá kapitola se věnuje dělení drog, zmiňuje, jaké účinky různé drogy mají a jaká rizika mohou přinášet. Drogy lze dělit podle postoje společnosti na legální a nelegální či podle působení drog na psychiku na drogy tlumivé, povzbuzující a halucinogenní. Je nutné podotknout, že se tato bakalářská práce zabývá pouze nelegálními návykovými látkami, tudíž vynechává alkoholismus, tabakismus, kofeinismus a možnou závislost na lécích. Dále se práce ve třetí kapitole zabývá drogovou závislostí, jaké jsou její příčiny, co to znamená abstinenční syndrom, který se k návykovým látkám pojí a v neposlední řadě se zabývá organizacemi, které pomáhají osobám závislým na návykových látkách – drogách. Díky tomu, že je ve čtvrté kapitole obsaženo také trestněprávní pojetí, je zde uvedena definice trestné činnosti, seznam legislativních dokumentů, které řeší problematiku drog a výčet trestných činů, které se pojí s drogami, jež definuje trestní zákoník. V poslední kapitole, která se věnuje empirické části, je použit dotazník, jako výzkumná metoda pro sběr dat od respondentů. Není zde žádná cílová skupina, které by byl dotazník určen, respondenti jsou osoby v jakémkoli věku, aby se ukázalo, jaká věková kategorie, generace je s tímto tématem více obeznámena. Dotazník je ze začátku zaměřen na obecné otázky o respondentovi,

dále se zaměřuje na povědomí o drogách, drogové závislosti a také jsou zde užity otázky, které se týkají trestního práva. Cílem dotazníkového šetření je potvrdit či vyvrátit předem stanovené hypotézy a zjistit, jaké povědomí má široká veřejnost a této problematice. O drogách obecně bude mít pravděpodobně větší přehled mladší generace, a to z toho důvodu, že tito mladí jedinci rádi experimentují anebo se o toto téma pouze teoreticky zajímají.

Práce by mohla sloužit především pro studenty, kteří by se rádi zabývali adiktologií, rizikovým chováním či pro pracovníky nízkoprahových center. Dále také pro rodiče, aby se dozvěděly co nejzákladnější informace o této problematice, která se opravdu v reálném životě děje a mohly tak řešit případné problémy se svými dětmi, kdyby k nim v nejhorším případě došlo.

1 Návykové látky obecně

Drogy spadají pod velmi často návykové látky a samotná definice drog se postupem času vyvíjela a měnila. Můžeme nalézt několik definic, ve kterých bude droga pojmenována pokaždé trochu jinak. Droga, je látka, která já známá tím, že dokáže vyvolat změny v psychických i fyziologických funkcích organismu. V odborné literatuře jsou drogy nejčastěji pojmenovávány jako OPL, tedy omamné a psychotropní látky. V definicích je také možné nalézt pojmy jako „toxikomanie“ či „droga“, ovšem dříve se toto všechno nazývalo jako „narkomanie“.

Toxikománie je zastaralejší výraz pro dnešní, novodobou drogovou závislost. Dle Urbana (1973, s. 12) je toxikománie stav intoxikace, který škodí jedinci i společnosti a který je vyvoláván opakovaným užíváním drogy.

Psychoaktivní látka je látka, která ovlivňuje psychickou činnost a mnoho takových látek vyvolává závislost, dá se tedy hovořit o návykových látkách. *„Návyková látka je každá chemická látka, která mění psychický stav a na kterou se může vytvořit návyk a závislost“* (Fischer, Škoda, 2009, s. 88).

Zneužívaná a nelegálně šířená psychoaktivní látka vyvolávající závislost se nazývá droga. Samotná droga je podle Světové organizace WHO označována jako *„jakákoliv látka, která je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí“*. (Zábranský, 2003, s. 14)

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) dělí návykové psychoaktivní látky do deseti skupin:

- *„F10 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním alkoholu;*
- *F11 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním opioidů;*
- *F12 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním kanabinoidů;*
- *F13 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním sedativ nebo hypnotik;*

- *F14 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním kokainu;*
- *F15 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním jiných stimulancií (včetně kofeinu);*
- *F16 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním halucinogenů;*
- *F17 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním tabáku;*
- *F18 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním těkavých organických rozpouštědel;*
- *F19 – duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním několika látek a požíváním jiných psychoaktivních látek“ (ÚZIS, 2018, online).*

2 Dělení návykových látek, jejich účinky a rizika

Návykové látky lze dělit podle několika kritérií. Jak uvádí Vavřínčíková (2010, s. 77) ve společnosti se drogy často dělí na měkké a tvrdé, někdy také lehké a těžké. Dalším a nejčastějším způsobem je dělení podle legálnosti na legální a nelegální.

Dle Krause (2010, s. 87) lze drogy rozdělit na stimulační, opiáty, konopné drogy, halucinogeny a látky těkavé.

2.1 Stimulační drogy

Stimulační drogy „jsou látky s nefyziologickým budivým efektem na CNS“ (Minařík, 2003, s. 164).

Dle Minaříka (2003, s. 164) psychostimulancia zvyšují psychomotorické tempo, urychlují myšlení, zahánějí únavu, ale zkracují spánek, dodávají energii, pocit síly, často také vyvolávají euforii a snižují chuť k jídlu. Je nutné podotknout, že tato skupina nelegálních návykových látek vyvolává úzkost, občas umocňuje trému a všechny tyto faktory mohou vést k agresivitě a přecenění svých psychosomatických možností. Člověk se po užití stimulační látky cítí nabuzený, má rychlou tepovou frekvenci, protože stimulancia způsobují vzestup tlaku krve. Ovšem po odeznění léto látky přichází vyčerpání, bolest kloubů, častokrát dochází k několikadennímu spánku a velkému hladu.

Co se týče závislosti a stimulačních drog, Minařík (2003, s. 164) uvádí, že látky této skupiny vytvářejí závislost „pouze“ psychickou, nikoli fyzickou. Psychická závislost se vyznačuje cravingem, tj. dychtěním po látce, respektive jejím účinku a bývá mnohdy vážnější než závislost fyzická. Dlouhodobé užívání může směřovat k toxické psychóze, která se rozvíjí pozvolna.

2.1.1 Pervitin

Pervitin se řadí mezi nejznámější stimulační a povzbuzující drogy. Je velmi oblíbený také s kokainem a extází. Sochůrek (2009, s. 116) uvádí, že kromě velké energie se pervitin také vyznačuje zvýšenou sexuální výkonností, a proto byl kokain dříve nazýván drogou prostitutek.

První pervitin byl vyroben v roce 1888 v Japonsku, kdy měl sloužit ke zvyšování krevního tlaku a uplatňoval se jako stimulantium. Evropané ho za druhé světové války využívali k potlačení únavy vojsk a poté, uvádí Sochůrek (2009, s. 118).

Co se týče chemického složení, účinná látka je zde metamfetamin. Vzhledově pervitin vypadá jako hnědý až bílý prášek, ale může být také ve formě roztoku.

Pervitin je možné aplikovat ústy, šňupáním či nitrožilním podáním, uvádí Minařík (2003, s. 166), který dále uvádí, že právě nitrožilní podání pervitinu je v České republice nejčastější. Účinek přichází téměř okamžitě a intoxikace vymizí za 8-24 hodin.

Borník (2001, s. 10) hovoří o zneužívání látky, lékaři ve zmiňovaném Japonsku předepisovali 2,5-15 mg denně, kdy uživatelé začali brát více a více, až došlo k předávkování a otravě. „*Při akutní otravě se objevují poruchy gastrointestinální, bušení srdce, arytmie, vzestup krevního tlaku, neklid, nespavost, myšlenkový trysk, dráždivost, poruchy koncentrace a někdy i kolaps, který může vést ke smrti.*“ (Borník, 2001, s. 10)

Užití vyšší dávky může dle Radimeckého (2007, s. 23) vyvolat zmatenost, paranoidní myšlení a různé druhy halucinace – zrakové, sluchové či dokonce hmatové. Při častém opakování užívání pervitinu dochází k rozvoji psychické poruchy, přesněji řečeno toxické či amfetaminové psychózy. Mezi hlavní příznaky této poruchy se řadí pocity ohrožení a pronásledování.

Riziko závislosti má následující rysy, o kterých píše Minařík (2003, s. 167). Ten uvádí jako první rys závislosti rychlý psychický návyk, jako druhý rys je zde označená fyzická závislost, která v tomto případě není přítomna a třetím rysem je rychlý vzestup tolerance až k psychotickému dávkování.

2.1.2 Kokain

Podle Krause (2010, s. 89) je kokain předním představitelem stimulačních návykových látek. Kokain je látka přírodní a listy koky žvýkali již staří Inkové. Býval též využíván ve zdravotnictví, do dnes se mu přezdívá „droga lepší společnosti“. Tomu také odpovídá jeho cena, která je poměrně vyšší než u jiných drog.

Kokain se dříve využíval jako zdroj vytrvalosti, uvádí Brožová (1997, s. 26) ve své knize, kdy dále zmiňuje, že listy koky umožňují vykonávat činnost dlouhé hodiny. Čím déle člověk užívá kokain, tím déle trpí hmatovými halucinacemi, pocity chladu, zimnicí a svěděním či štípáním jako od blechy nebo štěnice.

Vlastnosti kokainu uvádí Hejda (2000, s. 116) který říká, že kokain je bezbarvý krystal anebo lesklý, bílý prášek bez zápachu. Je hořký, snadno se rozpouští ve vodě, a dokonce i lihu. Neuvěřitelným faktem je čistota kokainu. Laboratorní příprava obsahuje 80 % čistého kokainu, kdežto konzumenti od obchodníků a překupníků dostávají drogy v nižší koncentraci, a to v rozmezí 15-75 % čistého kokainu.

Hejda (2000, s. 117) nadále zmiňuje, jak je možné návykovou látku – kokain užívat. Kokain lze šňupat či vdechovat, častokrát k tomu bývá využívána rourka z papíru nebo stočené papírové peníze. Užívat kokain lze také rozpuštěním prášku ve vodě či alkoholu. Vpravení do žíly je fenoménem zkušených a starších narkomanů. Nelze ani zapomenout na vtírání prášku do sliznice, pohlavních orgánů, prsních bradavek žen nebo konečníku. Způsobů užití kokainu je tedy opravdu mnoho a narkomani bývají častokrát hodně vynalézaví.

Jak poznat osobu, která užila kokain je dle Brožové (1997, s. 27) jednoduché. Mezi brzké známky užití patří rozšíření zornic, dochází také k výtoku z nosu, osobě se začne měnit hlas na chraplavý a hluboký hlas, začne být více citlivá na světlo a zvuky, začne mít záchvaty vzteku a prohodí se denní a noční režim, tedy spí ve dne a bdí v noci.

Účinky kokainu trvají krátce, už po půl hodině účinky vyprchávají. Opět se zvýší krevní tlak, zrychlí se puls a rozšíří se zornice. Člověk po užití kokainu zapomene na okolní svět a své problémy, je veselý, má hodně energie, touží po pohybu, mizí zábrany a zvyšuje se sexuální pud. Kokain, stejně jako pervitin nevyvolává fyzickou závislost, ale o to větší je tu psychická závislost, kdy závislost na kokainu je mnoha autory považována za nejsilnější. Časté užívání kokainu způsobuje toxické psychózy, kdy má uživatel dojem, že je napaden hmyzem, má silné halucinace a trpí pocity, že je sledován (Minařík, 2003, s. 165).

2.1.3 Extáze

Extáze, přesněji MDMA, což je zkratka pro methylenedioxyamfetamin je velice oblíbenou drogou taneční scény, je jí přezdíváno také jako droga lásky. Často se vyskytuje ve formě zbarvených tablet s různě vyrytými obrázky nebo sypkém prášku, ovšem co se týče tablet, není nikdy jisté, zda se jedná o opravdu čistou extázi nebo v ní není přimíchaná jiná směs, na které dealéři akorát vydělávají (Kraus, 2010, s. 89).

Díky svému účinku je na pomezí stimulačních drog a drog halucinogenních. Vyvolává příjemné pocity, zbavuje strachu a vytváří pocity štěstí až blaha. Někteří uživatelé chtějí zvýšit účinek extáze, a tak ji kombinují s jinými návykovými látkami, jako je například alkohol, THC (tetrahydrokanabinol) či jinými amfetaminy. Kombinace s jinými látkami je velmi nebezpečná a může přinést riziko rozvoje serotoninového syndromu (Minařík, Páleníček, 2003, s. 200).

Jak uvádí Goodyer (2001, s. 88-89), MDMA působí hlavně na CNS, přesněji řečeno na mozek, kde má co dočinění s chemickými pochody. Extáze zvyšuje hladinu serotoninu

a dopaminu. Serotonin způsobuje změny nálad a navozuje pocit vnitřní pohody, kdy dopamin ovlivňuje náladu, a navíc i kontrolu svalů.

Jelikož patří extáze k tanečním drogám, přináší to s sebou spoustu rizik. Užití extáze v tanečním klubu může způsobit dehydrataci a přehřátí organismu, které může vést až ke smrti. Proto se doporučuje hodně pít, a to především vodu či něco sladkého (Arterburn, 2001, s. 72).

O dalších negativních účincích píše autoři Minařík a Páleníček (2003, s. 201-202) kteří uvádí, že se může objevovat nevolnost či zvracení při nástupu účinku a může docházet k napětí až bolesti kosterního svalstva. Uživatelé často zmiňují napětí žvýkacích svalů, které přetrvává i do dalších dní po užití, kdy postupem času bolest odchází. MDMA ovlivňuje kardiovaskulární systém a urychluje srdeční akce. To může vést k bušení srdce, bolesti hlavy, ale i k velkému riziku mozkového krvácení. Extáze působí také na játra, kdy díky tomu může dojít k jaternímu selhání a úmrtí.

2.2 Opiáty

Opiáty, které mají strukturu blízkou morfinu, jsou podskupinou opioidů, které jsou v lékařství používány jako nejčastější léky proti bolesti. Opiáty ovlivňují produkci látky, která normálně potlačuje bolest v organismu, zpočátku ji stimulují, ale při dlouhodobém užívání zabraňují výdeji efedrinů a spíše stimulují jejich rozklad. Opioidy potlačují bolest, způsobují euforii, zklidnění a někdy i ospalost. Dochází k útlumu dýchacího centra, které někdy vede až k zástavě dechu. Jelikož jsou často využívány ve zdravotnictví, dokáží také tlumit kašel a snižovat tělesnou teplotu (Minařík, 2003, s. 159).

Opium a jeho účinné látky se získávají z makoviny, tedy ze zralých makovic a části lodyhy. Samotná zralá semena máku se používají k přípravě pokrmů, protože jsou bez alkaloidů (Brožová, 1997, s. 33).

2.2.1 Braun

Základním představitelem opiátů je droga s názvem braun. Braun je velmi účinná směs derivátů kodeinu ve formě tekutiny. Právě díky své hnědé barvě získala název braun (Presl, 1994, s. 23).

Braun se řadí mezi specificky českou drogu, kterou lze vyrobit v domácích laboratořích z léčiv obsahující kodein. Jelikož jde o tekutinu, aplikuje se braun nitrožilně a v porovnání s heroinem má mnohem nižší potenciál pro závislost než heroin (Minařík, 2003, s. 162).

2.2.2 Heroin

Jak uvádí Kraus (2010, s. 88) heroin patří již od osmdesátých let k nejrozšířenějším drogám vůbec a je typickým představitelem opiátů. Dříve se jako spousta jiných drog využíval ve zdravotnictví, později ale došlo k zastavení výroby a heroin se stal drogou nelegální. Stejně jako kokain byl pro svoji vyšší cenu považován za drogu bohatších lidí, ovšem dnes je již mnohem dostupnější.

Zpočátku byl heroin považován za lék proti závislosti na morfinu a říkávalo se, že je nulové riziko vzniku závislosti. Dnes je tomu úplně jinak a lidé se stávají čím dál více závislími právě na heroinu (Minařík, 2003, s. 161).

Mezi nejčastější způsob užití heroinu patří nitrožilní podání, které je také považováno za nejrizikovější. Méně rizikové je šňupání, kouření nebo inhalace. „*Existuje jen malé rozpětí mezi dávkou, která vyvolá intoxikaci a dávkou, která je smrtelná.*“ Často a snadno tedy dochází k předávkování (Minařík, 2003, s. 161).

Mezi nejpříťažlivější vlastnosti, které lákají k vyzkoušení heroinu se řadí rychlost a prudkost účinku. Účinek netrvá dlouhou dobu, působí přibližně 10-15 minut. Účinek vymizí a uživatel se cítí normálně 3-6 hodin, poté je ale zahrán do kouta, a právě ve stavu, kdy se cítí normálně je nucen získat další dávku, stavy se začínají stávat nesnesitelnými (Brožová, 1997, s. 25).

Minařík (2003, s. 162) se zmiňuje o rychlé a pravidelné závislosti na heroinu, která může nastat již po několika týdnech užívání. Závislost na heroinu má složku fyzickou i psychickou, těžce poškozuje osobnost jedince a vede k sociálnímu znehodnocení. Je zcela obvyklé, že dochází ke kriminalitě či prostituci za účelem získání peněz na další dávku.

2.2.3 Morfin, kodein

Morfin a kodein, stejně jako drogy předchozí, jsou vyráběny ze surového opia. Jak uvádí Kraus (2010, s. 88), pro všechny tyto látky je typické, že uklidňují, tlumí bolest, a proto jsou využívány ve zdravotnictví. Jejich velmi zápornou vlastností je možnost rychlé fyzické závislosti.

Morfin je krystalický prášek, který nejen že zbavuje bolesti, ale pro narkomany je skvělý tím, že navozuje pocity klidu a vyrovnaní, lehkosti a štěstí. Abstinenční příznaky se objevují po 10-12 hodinách po poslední dávce. Projevuje se rozšířením zornic, pocením, třesem, zvýšenou teplotou, občas přichází také záchvaty zuřivosti nebo úbytek na váze (Brožová, 1997, s. 32).

„Kodein je dalším z alkaloidů opia. Je v něm obsažen v menším množství než morfin a je méně jedovatý. Při jeho nitrožilní aplikaci je část přeměňována v játrech na morfin.“ Často se využívá k utišení kašle a také je možné si na kodeinu vytvořit závislost, tedy až po delší době užívání. Stejně jako u morfinu jde o fyzickou, nikoli psychickou závislost, a to hlavně z toho důvodu, že se kodein užívá nitrožilně (Janík, 1990, s. 81).

2.3 Konopné drogy

Konopné drogy (marihuana a hašiš) se v České republice i ostatních zemích „euroamerické civilizace“ řadí na třetí místo, co se týče rozšířenosti, tedy hned po alkoholu a tabákových výrobcích (Zábranský, 2003, s. 64).

Podle Kaliny (2008, s. 351) jsou kanabinoidy přírodní drogy vyráběné z konopí a patří mezi látky, které mají halucinogenní účinek. Účinnou psychotropní látkou, kterou konopí obsahuje je delta-9-trans-tetrahydrocannabinol, ve zkratce THC. Konopím se rozumí jednoletá, dvoudomá rostlina měřící kolem dvou metrů. Ne všechny části konopí jsou nelegální drogy, například semena konopí slouží ke krmení ptactva. Je třeba zmínit i technické konopí, které většinou neobsahuje žádné psychotropní látky. To samé pryskyřice, ne všechny její látky jsou psychotropní anebo jich je jen malé množství.

Kanabionidy mají kromě psychotropního efektu také léčivé vlastnosti. Může se jednat o zvládání obtíží u AIDS či nádorových onemocnění, také se využívá v neurologii, konkrétně u roztroušené sklerózy, migrény nebo Parkinsonovy choroby (Miovský, 2003, s. 175).

Konopné látky se nejběžněji užívají kouřením, v menším měřítku může jít o perorální podání, kdy se konopí přidává do pokrmů či nápojů. Při kouření drogy nastupuje účinek téměř ihned, při perorálním užití nastupuje pomaleji, ale o to déle trvá. Doba účinku se pohybuje v rozmezí mezi 3-6 hodinami. Uživatelé mívají po užití konopné látky sucho v ústech, mírné pocity chladu a především hladu. Typickým znakem je deformace ve vnímání času. Čas se vleče, zdá se být delší. Jelikož mívají konopné látky také halucinogenní účinky, může docházet ke zrakové iluzi (Miovský, 2003, s. 176).

Rizika konopných látek nejsou tak vysoká jako je tomu u drog jiných. Nedochozí k předávkování, nevyvolávají somatickou závislost a psychická závislost se objevuje až po delším užívání u 8-10 % uživatelů. Někdy bývají konopné drogy označovány jako vstupní drogy a předpokládá se, že ten, kdo užil kanabionid, bude v drogách pokračovat a zkoušet nové a nové. Opak je pravdou, protože alkohol či kouření nikotinových cigaret představuje mnohem vyšší riziko a bránu otevřenou dalším drogám (Mioviský, 2003, s. 176).

Marihuanou se rozumí, jak zmiňuje Mioviský (2003, s. 175) sušené, tmavě zelené, lístky ze samičí rostliny konopí. **Hašiš** má tmavě hnědou barvu a získává se z pryskyřice.

2.4 Halucinogeny

Halucinogenní drogy představují skupinu jak přírodních, tak syntetických látek, uvádí Radimecký, Janíková, Daněčková (2007, s. 24), kteří také dále zmiňují hlavní představitele, kterými jsou lysohlávky a LSD. Halucinogeny zvyšují vnímavost a jasnost vjemů. Téměř vždy dochází ke sluchovým či zrakovým halucinacím, deformaci času a prostoru. Uživatelé připadá, že se točí celý svět, vidí barevné mozaiky a květy. Přichází pocity štěstí a euforie.

Účinky halucinogenních drog jsou závislé na množství látky, její čistotě a individuální citlivosti vůči jejímu účinku. Objevuje se mírné chvění až pocity závratí či nevolnosti. Účinek požití látky trvá 4-8 hodin, někdy déle. U nižších dávek dochází k pseudohalucinacím. Vyšší dávky látky navozují intenzivní halucinace bez možnosti ovlivnění vůlí. Rizikovým jevem může být depersonalizace či derealizace, kdy osoba ztrácí citlivost v části těla nebo v celém těle (Mioviský, 2003, s. 170-171).

Halucinogeny nevyvolávají závislost tak, jak ji známe u jiných drog. Nevyskytuje se ani syndrom odnětí svobody, nedochází k předávkování a následné smrti. Ovšem vysokým rizikem je nenávratné poškození jater u vysoké dávky lysohlávek (Mioviský, 2003, s. 171).

LSD, celým názvem dierylamid kyseliny lysergové, je nejznámější syntetický halucinogen, se kterým se dříve experimentovalo v terapii. Je značným symbolem hnutí hippies. Nepatrné množství LSD se uchovává v organismu na dlouhou dobu a může vést ke stavům označovaných jako „flash back“ (Kraus, 2010, s. 88).

Jde o bezbarvou látku, bez chuti i zápachu. V České republice se objevuje nejčastěji ve formě tzv. tripů (malé papírové čtverečky) či krystalů a užívá se perorálně (Miovský, 2003, s. 169).

Psilocybin, čili látka obsažená v lysohlávce české, se v České republice vyskytuje na mnoha místech, proto je u nás také velmi běžnou drogou. Prodává se ve formě sušených hub a více než prodej se vyskytuje ve formě darování či výměny, jelikož cena je velmi kolísavá, a ne tak vysoká. Lysohlávky lze označit za sezónní drogy a drogy doplňkové (Miovský, 2003, s. 170).

2.5 Těkavé látky

Těkavé látky, jinými slovy organická rozpouštědla byly více užívané v dřívějších časech, kdy ještě nebyly žádné jiné drogy. Může jít například o toluen, trichlorethylen, benzin, aceton, chloroform (Kraus, 2010, s. 90), ale také o ředidla, lepidla a rajský plyn (Hampl, 2003, s. 193).

Těkavé látky zneužívá především mladší společnost a o to vážnější to je, protože takovéto látky poškozují tkáň organismu, odbourávají tukové krytí nervových buněk a nenávratně poškozují dýchací cesty, játra, ale také centrální nervový systém. Nejvyšší riziko spatřuje Kraus (2010, s. 90) ve fetování pod dekou či hlavou v igelitovém pytlíku, kdy může snáze dojít k udušení, zástavě srdce až následné smrti.

Presl (1995, s. 43) zdůrazňuje, že na rozdíl od jiných látek lze u těkavých těžko odměřit přesnou dávku a tím se zvyšuje riziko předávkování. Dříve se těmito látkám nazývalo jako „drogy hloupých“ a to proto, že těkavé látky málo dávají a příliš mnoho berou.

U organických rozpouštědel jde především o ovlivnění CNS, které se projevuje euforií, útlumem, občas také zrakovými či sluchovými halucinacemi. Toluén je volně dostupný v drogeriích a je poměrně levný. Inhaluje se přímo z lahvičky nebo se vdechují jeho výpary z napuštěné tkané látky. Co se týče již zmíněného toluenu, ten patří v České republice k nejrozšířenějším drogám této skupiny. Často vyvolává psychickou závislost, a to hlavně u každodenních uživatelů. Fyzická závislost nebývá tak častá. Toxikomani pak nejsou schopni běžné, každodenní práce a v mnoha případech dochází k degradaci osobnosti (Hampl, 2003, s. 193-194).

Trichlorethylen, jedovatá kapalina, která se využívá na průmyslových pracovištích bývá zneužívána zaměstnanci či dětmi, které k ní dostanou přístup. Při inhalování se objevují zrakové i sluchové halucinace, které mohou mít imperativní charakter. Rajský plyn se používá ke krátkodobým narkózám a při vdechování z lahve může dojít ke spálení dýchacích cest. Další, výše uvedené těkavé látky nejsou tak často zneužívané, jako právě zmíněný toluen (Hampl, 2003, s. 193).

3 Drogová závislost

Drogová závislost je ve svém smyslu synonymum pro toxikologii. Jde o psychický, někdy i fyzický stav, vyplývající ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou, charakterizovaný změnami chování a jinými interakcemi, které zahrnují nutkání brát drogu stále anebo pravidelně pro její psychické účinky a někdy také proto, aby se zabránilo nepříjemnostem z její nepřítomnosti (Emmerová, 2010, s. 75).

Ondrejkovič (1999, s. 8) rozšiřuje znaky drogové závislosti o následující atributy:

- nepřekonatelně nutková potřeba pokračovat v konzumaci drog a dožadovat se jí jakýmkoli způsobem;
- tendence zvyšovat dávku;
- psychická a fyzická závislost na účinku drogy;
- ničující účinek na jednotlivce a společnost.

Drogová závislost může být jak psychická, tak fyzická – somatická. **Psychickou závislostí** na droze je psychický stav člověka, který projevuje tužbu opakovaně užít drogu. Fyzická neboli **somatická závislost** vzniká, jakmile se droga stane součástí metabolismu člověka, a proto tělo reaguje negativními příznaky při absenci drogy (Emmerová, 2010, s. 75).

Dle Ondrejkoviče (2000, s. 161) existuje ještě vedle fyzické a psychické závislosti taky **závislost společenská**. Popisuje to na příkladech disco kultury či techno scény. Jde o jakýsi rituál, kdy součástí rituálů a kolektivní konzumace drog dochází ke vzniku subkultury závislých, kteří si vytváří osobitý způsob komunikace a vyjadřování či osobitých výrazů, kterým ostatní nerozumí a vytváří si tak svůj slang.

V kontextu s drogovou závislostí uvádí odborná literatura tři pojmy se závislostí spojené. Jedná se o úzus, abúzus a misúzus. **Úzus** znamená užívání léků, v tomto případě drogy, ve shodě s předpisy, například od lékaře či v zájmu jednotlivce i společnosti. Může se jednat o sklenici šampaňského vína na přípitek. **Abúzus** znamená časté či nadměrné užívání, v konečném slova smyslu zneužívání návykových látek. **Misúzus** označuje užívání léčiv/drog takovým způsobem, který není v souladu s medicínou. Jedná se o nedovolenou aplikaci léku, překračování doporučených dávek nebo nevhodné kombinování (Emmerová, 2010, s. 76-77).

3.1 Příčiny vzniku drogové závislosti

Příčin vzniku závislosti na drogách může být spousta a dělí se do několika kategorií. V první řadě je nutné podotknout čtyři fáze/stádia vývoje drogové závislosti a poté podrobný popis několika faktorů/příčin, které vedou či mohou vést k závislosti na drogách.

První stádium hovoří o tom, že drogová závislost velmi často začíná v pubertálním věku. V procesu dospívání se dítě hledá, je nejisté a nikdo mu nedává přesný návod na řešení různých problémů, a tak si je hledá mezi skupinou svých vrstevníků. Skupina poskytne pubertálnímu dítěti soudržnost v názorové rovině a snaží se tak oprostít od rodiny, na které je závislé. Pod sociálním tlakem dochází k prvnímu experimentu s drogami. **Druhé stádium** představuje cílené užívání drog k podpoře intenzivnějších pocitů a vnímání. Nejedná se o nebezpečné drogy, jako je například heroin, ale prozatím o drogy mírnější. Narůstá pocit soudržnosti s kamarády, který zakrývá pocity samoty. Ve **třetím stádiu** vznikají konzumentovi velké životní problémy, které jsou způsobené užíváním drog. Konzument je nemůže překonat „měkkými drogami“ a společnost nechce užívat „tvrdé drogy“, tím se poté vytrácí smysl pro kolektivní brání drog. Poslední, **čtvrté stádium** je již jen o získávání drogy. Smyslem života je hledání drogy ke zmírnění stavů po vymizení účinku drogy (Hejda, 2000, s. 12-13).

Biologické faktory

Podle Fischera (2007, s. 142) může být riziko spojené s užíváním návykových látek ovlivněno fyziologickými reakcemi. Ti, kteří nemívají kocovinu, není jim po užití drogy zle, ale naopak mívají příjemné pocity, právě u těchto uživatelů je vyšší pravděpodobnost častějšího užívání a zvyšování množství návykové látky.

Psychické faktory

Motivace, která často vede k experimentu s návykovou látkou, může vycházet i individuálních potřeb jedince či tlaku ze společnosti. Člověk se snaží uniknout něčemu negativnímu, snaží se tím tak vyřešit své problémy, eliminovat stres, snaží se získat něco pozitivního nebo uniknout nudě či si právě tímto způsobem udržet své kamarády (Vágnerová, 2008, s. 552).

Sociální faktory

K sociálním faktorům patří společnost, kde je dostupnost psychoaktivních látek pro populaci lehce k sehnání. Dále Vágnerová (2008, s. 553) uvádí městské prostředí, kde je vyšší pravděpodobnost nabídky drog, větší anonymita a menší kontrola deviantního chování. Rodina má na vznik závislosti na drogách také velký podíl. Když žije dítě v rodině, kde není citově akceptováno, vhodně vychováváno a kde neví, jak správně řešit problémy, je mnohem snazší spadnout do drog. V rodině je také možnost, že užívání psychoaktivních látek může vzniknout na základě nápodoby rodičovského chování. Hned za rodinou následuje sociální skupina, kamarádi, kde bývá užívání nelegálních drog či alkoholu běžnou situací. Velký vliv má v neposlední řadě nižší úroveň vzdělání a sociální deprivace, která může znamenat nezaměstnanost či bezdomovectví.

3.2 Abstinenční syndrom

Emmerová (2010, s. 77) definuje abstinenční syndrom jako soubor odvykacích příznaků, které jsou velmi nepříjemné a objevují se, jakmile se u člověka zastaví přísun drogy.

„Jakákoliv závislost na farmacích přináší při vysazení abstinenční příznaky“ uvádí Cimický (1997, s. 91). Síla abstinenčního syndromu se odvíjí od každé drogy, stupně intoxikace a také vlastních biologicko-psychologických faktorů, které jsou u každého jiné.

Abstinenční syndrom u opiátů

Abstinenční syndrom u tohoto druhu drog se projevuje po 6-8 hodinách po poslední dávce užití a spojuje příznaky fyzické i psychické. V krátkém časovém úseku narůstá úzkostný stav, který se projevuje napětím, také přichází vzrušení a agresivní, impulzivní a často nevysvětlitelné chování. Hlavním příznakem je rozšíření zornic, třes a střídání pocitů horka a zimy. Uživatel se také nadměrně potí a tento pot se přeměňuje na pocit mrazu ve svém těle. Přichází velké křeče do břicha, které toxikomani často charakterizují, jako kdyby jim někdo rval vnitřnosti. Stav může vyvrcholit až do totální poruchy spánku. Co se týče psychiky, objevuje se úzkost, zmatenost, občas také halucinace. Vrchol abstinenčního syndromu graduje třetí den a poté bolesti i úzkost ustávají. Velkým rizikem, a především problémem je, že se tyto stavy mohou objevit zcela neočekávaně i za půl roku až rok od posledního zneužití návykové látky (Cimický, 1997, s. 91).

Abstinenční syndrom u jiných drog

U každé drogy, která vyvolává závislost je třeba počítat především s psychickými příznaky. Psychické příznaky, úzkost, poruchy osobnosti nebo nespavost. Toto sdružení příznaků vyžaduje obnovení dávky drogy a postupně dávku snižovat, nelze přisun drogy zcela utnout a vysadit okamžitě vše naráz. Co se týče pervitinu, kokainu a podobných látek, zde je stav ještě těžší, protože není zcela jasná fyzická závislost. Jsou přítomny poruchy spánku, deprese a úzkost, která vede k agresivitě. Takovéto deprese je nutné léčit několik týdnů, než vymizí (Cimický, 1997, s. 91-92).

3.3 Protidrogová prevence

Prevence pochází z latinského slova *praeventus* a znamená zákrok předem. V širším slova smyslu znamená prevence „*předcházení nežádoucímu jevu a ochrana před ním*“ a označuje všechny aktivity, jejichž cílem je zabraňování rozvoji negativních jevů ve společnosti. Prevence v užším slova smyslu znamená prevenci konkrétních negativních jevů, jako například prevence závislostí, kriminality a podobně (Kašparová, 1997, s. 172).

Prevence zneužívání návykových látek spočívá ve spolupráci mezi resorty, zdravotním zařízením a školou s cílem vytvořit takové podmínky, které nebudou uživatele podporovat ve zneužívání drog. Prevence je nepřetržitý, náročný, a především dlouhodobý proces, jehož cílem je pochopit, proč jedinci drogy začínají brát a pomoci jim v době, kdy jsou látkou nejvíce ohroženi, tj. v období před zletilostí. V dnešní době existuje několik preventivních programů, které fungují a jsou účinné, ať už jde o preventivní programy ve školách, pracovištích či zájmových skupinách (Kašparová, 1997, s. 180).

Prevenčí ve smyslu předcházení negativním jevům rozumíme opatření, kterými chceme nežádoucím jevům předcházet a pozitivně ovlivňovat osoby, na které je prevence zaměřena. Cílem této prevence je tedy předcházet negativním jevům ve společnosti. V tomto případě musíme negativní jevy dobře znát, popsat je, charakterizovat a znát ho v celé jeho podstatě a souvislostech. **Prevence ve smyslu působení na již vzniklé negativní jevy** je v dnešní době daleko častější. Jedná se o omezení, změnění či alespoň zmírnění negativních následků. V podstatě jde o reagování na již vzniklé negativní jevy, jako je právě protidrogová prevence (Kašparová, 1997, s. 173).

3.3.1 Primární prevence

Primární prevence je zaměřena na širokou populaci a zabývá se budoucností. Jejím cílem je, aby k negativnímu jevu vůbec nedošlo. Prevenci primární provádí většinou výchovně vzdělávací zařízení či zákony. Její působení má přispívat k pozitivnímu sociálnímu klimatu, ve kterém nebude docházet k negativním jevům. V této prevenci je důležité se zaměřit na nízký věk, kde je nutné začít preventivně působit (Kašparová, 1997, s. 176).

K tomu může pomoci řádná výchova, vzdělání, poskytování informací o drogách dětem přiměřeně k jejich věku, působení na učitele a rodiče, aby dokázali mluvit s dětmi o drogách, protože je to konverzace jako každá jiná. Prvotním základem primární prevence je výchova v rodině. Kromě rodiny je to samozřejmě také škola. Učitelé na školách mají zkušenosti s dětmi, které zneužívali drogy a dokáží jim s tímto problémem pomoci, protože si uvědomují, že jsou možná jedni z mnoha, ke komu chovají v tomto případě důvěru. Jak v rodině, tak ve škole je důležité stanovit si jasná pravidla a dodržovat je. V rámci školy je možné navštěvovat různé zájmové aktivity, aby děti co nejvíce využily svůj volný čas a neměly tak možnost dostat se k nelegálním návykovým látkám (Kašparová, 1997, s. 182).

Co se týče biologického předpokladu, patří sem starost o výživu, fyzické zdraví, a především včasné léčení nemoci a prevence úrazů. Stává se, že návykové látky jsou nejprve užívány jako analgetika na bolesti a amfetaminy na redukci obezity. Tímto prvním krokem může dojít k rozvoji závislosti, a proto je potřeba primární prevence. Psychologický předpoklad k závislosti uvádí Kudrle (2003, s. 146) jako prožitky nudy, zvědavosti a neschopnosti vymyslet si vlastní program. Uživatelům chybí zájmy, a tak sahají po návykových látkách, aby alespoň nějak mohli strávit svůj volný čas. Sociálním předpokladem se rozumí rizikové faktory jako například pocity vyčlenění z kolektivu, rasová odlišnost nebo touha přidat se k silnější skupině. Rizikovým faktorem ve spirituálním předpokladu je ztráta smyslu života a duchovních hodnot. Jde o zaměření se na materiální zisky, a ne vnitřní prožitky.

3.3.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence a její úkol podle Kašparové (1997, s. 182-183) přichází tehdy, kdy se člověk již dostal do styku s drogou. Důležité je brzké zjištění tohoto problému a vyhledat pomoc v ambulantních centrech, poradnách, kontaktních centrech, u psychologa či na lince důvěry. Problémem v tomto případě je, když se problém

nepodchytí včas. Často se stává, že rodiče přijdou u svého dítěte na drogy až po několika měsících, kdy si začnou všimnout změn chování nebo pozdních příchodů domů. Proto jsou tu streetworkeri (sociální pracovníci), kteří ví o místech, kde mladí lidé drogy užívají, tato místa navštěvují a snaží se jim nabídnout pomoc.

Biologickým předpokladem je léčba medicínsky ovlivnitelných nemocí, které otevřely cestu ke zneužívání návykových látek, jako například analgetika a dále nemocí, které udržují abus. V psychologických předpokladech se propojují souvislosti mezi psychologickými problémy a rozvojem zneužívání návykových látek, popisuje se období, kdy závislost začala vytvářet psychické problémy a léčí se pomocí terapeutických technik. V léčbě jsou nápomocné také sociální předpoklady, pod kterými si lze představit pomoc při hledání zaměstnání či pomoc s úřady (Kudrle, 2003, s. 147).

3.3.3 Terciární prevence

Úkolem terciární prevence je poskytování péče závislým. V České republice existuje několik zařízení, které jsou schopné takovým osobám pomoci. Může se jednat o adiktologické poradny, detoxikační centra, psychiatrické léčebny, terapie či terénní programy. Tato péče je bohužel dosti nákladná. Pomoc v rámci resocializace je nabízena jedincům, kteří se rozhodli abstinovat a jít se léčit. Tato pomoc spočívá v nabídce pracovního zařazení, znovu začlenění do kolektivu nebo do rodiny. Toxikomani, kteří abstinují mají možnost bydlet v chráněném bydlení z důvodu potřebné pomoci i po skončení terapie (Kašparová, 1997, s. 183).

3.4 Harm reduction

Program Harm reduction je mezinárodním trendem, který vznikl v osmdesátých letech minulého století. Nepokouší se závislého člověka převychovat, ale snaží se alespoň zmírnit negativní důsledky sociálně patologického chování. Jedná se o alternativu k užívání drog a závislosti. Vizi společnosti bez drog si nedokáže představit, a proto se alespoň snaží o minimalizaci rizik. Harm reduction považuje abstinování za ideální výsledek, ale rozumí také alternativám, které probíhají s neabstinujícím klientem. Tak zvaně „vysokoprahové“ léčebné programy vyžadují, aby jedinec před nástupem na léčení začal abstinovat, jinak by na léčení nemohl nastoupit. Harm reduction to má jinak, jelikož je nízkoprahovým programem, to znamená, že na klienta nejsou kladené tak vysoké nároky na přijetí k vykonání léčby. Tento program se snaží motivovat uživatele, aby byli

co nejvíce zodpovědní za své chování, nebyli tak rizikováni a v neposlední řadě udržují zdravotní stav toxikomana na takové hranici, aby se jeho zdravotní stav díky užívání drog nezhoršoval. Nízkoprahová zařízení dokáží pracovat se závislými tam, kde se obvykle pohybují, není nutné přijít do centra nebo léčebny a nemoc z ní ven, aniž by se program neukončil, což uživatelům hodně pomáhá přijmout pomoc (Hrdina, 2003, s. 265).

3.5 Zařízení poskytující služby v protidrogové prevenci, léčbě a resocializaci

Typů léčebných programů je spousta a každý z nich má své silné a slabé stránky. Existují speciální vyhrazená oddělení pro drogově závislé v nemocnicích, psychiatrické léčebny, psychologické poradny, terénní programy, terapeutické skupiny, stacionáře, detoxikační programy, nízkoprahová centra a spousta dalších možností. V České republice fungují pomáhající organizace jako Semiramis z.ú., Laxus z.ú., Sananim z.ú., Prev-Centrum z.ú., DROP IN o.p.s. a Teen Challenge.

Hospitalizace probíhá na psychiatrických klinikách nemocnic. Jsou přítomni všichni z lékařského personálu čili lékaři i sestry. Tito zaměstnanci speciálně pracují s profesionály v oborech sociální práce, psychologie či poradenství. Tato forma léčby je hrazena pojišťovnou a kladem je to, že udržuje pacienty v chráněném prostředí, kdy nemají ani nejmenší možnost přijít do styku s návykovou látkou (Arterburn, 2001, s. 117).

Autor Arterburn (2001, s. 117) uvádí další druh léčby a tím je **rezidentní (domácké) prostředí**. Tento způsob léčby není tolik finančně náročný, ačkoli její pojišťovny neplatí. Lékařská péče zde není zajištěna ve vysoké míře, a proto není vhodný pro ty, kteří potřebují přítomnost lékaře. Pozitivní na této formě léčby je možnost být doma mezi rodinnými příslušníky, kteří jsou značnou motivací pro návrat k normálnímu stylu života.

„Dům na půli cesty“ je další možností léčby pro drogově závislé. I tento typ léčby umožňuje chráněné prostředí, i když do menší míry než hospitalizace. Klienti domu na půli cesty mají, i přes léčbu, povinnost docházet například do školy, poté co se vrátí, se účastní poradenských setkání a tráví večery se zbytkem účastníků (Arterburn, 2001, s. 118).

Stacionář, forma léčby, která je podobná hospitalizaci v nemocnici až na rozdíl, že klienti nemusí ve stacionáři zůstat přes noc a mohou odejít domů. Léčba je tak méně nákladná. Tento způsob léčby ovšem není možný v prvním stádiu odvykání, kdy by uživatel mohl ve svém volném čase mimo stacionář sáhnout po droze (Arterburn, 2001, s. 118).

Ambulantní péče je pro některé toxikomany zcela nepřijatelná. Arterburn (2001, s. 118) popisuje, jak tato péče probíhá. Klient dochází na skupinová setkání, jakmile končí své povinnosti – práci, školu. Programy musí být dobře propracované, aby všechno fungovalo tak, jak má. Pokud dojde k recidivě, kdy klient porušil léčbu a užil nelegální návykovou látku, měl by být hospitalizován.

K-centra (kontaktní a poradenská centra) se snaží zmírnit následky užívání drog. Jedná se o nízkoprahová centra, kam může přijít kdokoli a kdykoli, stačí jen respektovat pravidla daného nízkoprahového centra. V těchto centrech se uživatelům návykových látek dostává rady a podpory, mají možnost vyměnit si použité jehly a stříkačky za nové a poslechnout si informace o tom, jak užívat drogu bezpečněji. Celý program probíhá anonymně. Do kontaktního centra nemusí přijít pouze drogově závislý, ale také jeho rodiče či přátelé (Substituční léčba, 2020, online).

Terénní programy probíhají v terénu, mimo prostor kontaktních center. I tady se uživatelům drog vyměňují použité stříkačky za nové. Jde o jakési kontaktní centrum venku (Substituční léčba, 2020, online).

Detoxikační jednotky slouží k léčbě akutních odvykacích stavů. Jde o zvládnutí akutní intoxikace tím, že by se měl organismus zbavit návykové látky. Detoxikace trvá průměrně čtrnáct dní (Substituční léčba, 2020, online).

Programy následné péče jsou tu pro ty, u kterých je vhodné, aby využili následnou péči, a to doléčovací programy. Tato služba zahrnuje psychoterapeutické programy či sociální a pracovní poradenství. Cílem je co nejvíce podpořit bývalého uživatele, aby abstinovat a pomoci mu se znovu začlenit do běžného života. Doléčovací programy pomáhají řešit spoustu problémů, které se mohou objevit (Substituční léčba, 2020, online).

4 Legislativa spojená s nelegálními návykovými látkami

Nelegální návykové látky jsou, jak již z názvu vyplývá, nelegální, tudíž nepovolené a jakákoli manipulace s nimi je trestně stíhána. Ať už se jedná o přešupek či v horším případě o trestný čin. Drogami a se zabývají úmluvy OSN, legislativa Evropské unie, zákony České republiky a podzákoné normy České republiky.

4.1 Úvod do problematiky

Jelikož se drogy ať už samotné nebo přidružené k jiné činnosti pojí s trestnou činností, a tedy obecně řečeno kriminalitou, je nutná základní definice těchto pojmů. Kriminalitou, jinak řečeno zločinností se podle Svatoše (2009, s. 15) rozumí sociálně patologické jevy, jednání, které je posuzované jako trestný čin a jednání deviantní. Definuje se jako „*souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období*“. Pojem trestná činnost se tedy definuje úplně stejně jako kriminalita.

Kriminalistika bývá s kriminalitou často společností zaměňována nebo považována za totožnou vědu. Kriminalistika se dnes orientuje na oblast kriminality, odhaluje a vyšetřuje trestnou činnost pro policejní a justiční orgány i znalce (Bouřa, 2007, s. 18).

Drogová kriminalita na našem území České republiky zahrnuje především marihuanu, extázi a pervitin. U mladších ročníků je marihuana považována za rekreaci, a ne za užívání drog, což začíná být poměrně velkým problémem, uvedla Štablová (2005, s. 23) ve své knize, která déle píše, že právě u oblíbené marihuany a extáze mladí lidé podceňují rizika, která se pojí k těmto návykovým látkám. Protidrogová politika České republiky se snaží o prevenci a zastavení nárůstů uživatelů drog, ovšem i přes její úspěchy dochází k nárůstu zneužívání právě marihuany a extáze, což začíná být velký sociální problém společnosti.

Dnešní výrobci drog a drogoví dealeri se snaží vyzrát nad Policií České republiky a dalšími orgány tím, že dochází k předávání drog v takzvaných mrtvých schránkách či k držení minimálního množství látky, aby nedocházelo k trestnému činu, ale pouze přestupku. Co se týče komunikace a domluvy na předání drogy, využívají několik telefonů a předplacených SIM karet, aby je nebylo snadné dopadnout (Štablová, 2005, s. 28).

4.2 Právní předpisy upravující oblast návykových látek

Oddělení prevence kriminality a vnitřní bezpečnosti Ministerstva vnitra uvedlo seznam předpisů, které upravují oblast návykových látek. V České republice se páchají tresty uvedené v trestním zákoníku, podle kterého se také řádně trestají, proto je považován za nejzákladnější dokument v této problematice (Drogy-info, 2017, online).

Úmluvy OSN

- *„Jednotná úmluva o omamných látkách (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb.) ve znění Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.).*
- *Úmluva o psychotropních látkách (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb.).*
- *Jednotná úmluva proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.)“ (Drogy-info, 2017, online).*

Legislativa Evropské unie

- *„Nařízení EP a Rady (ES) č. 273/2004, o prekursorech drog.*
- *Nařízení EP a Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.*
- *Nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení EP a Rady (ES) č. 273/2004 a k Nařízení EP a Rady (ES) č. 111/2005 (úřední věstník L 202, 3. 8. 2005).*
- *Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1011, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1277/2005.*
- *Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami (úřední věstník L 335, 11. 11. 2004)“ (Drogy-info, 2017, online).*

Zákony České republiky

- „Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, s účinností od 31. 5. 2017; do 30. května 2017 je účinný zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami („tabákový zákon“).
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (zejm. § 30) - s nabytím účinnosti z. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ke dni 1. 7. 2017, bude z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zrušen. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi dle ust. § 30 z. č. 200/1990 Sb. budou převedeny do zákona o návykových látkách, zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek a zákona o lihu. Dne 1. 7. 2017 zároveň nabývá účinnosti z. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zejm. § 130, § 274, § 283 - § 287).
- Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (zejm. § 67).
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích („zákon o silničním provozu“) (zejm. § 5).
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (zejm. § 106).
- Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech (zejm. § 78).“ (Drogy-info, 2017, online).

Podzákoné normy České republiky

- „Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek.
- Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.
- Nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamech výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech.
- Nařízení vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou.

- *Nariadení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem.*
- *Nariadení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.*
- *Vyhláška č. 236/2015 Sb., o stanovení podmínek pro předepisování, přípravu, distribuci, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití („vyhláška o konopí“).*
- *Vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivými v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky, ve znění pozdějších předpisů („vyhláška o správné lékařské praxi“).“ (Drogy-info, 2017, online).*

4.3 Trestné činy týkající se drog v České republice ze zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Trestní zákoník je v České republice platný zákoník trestního práva hmotného, který byl přijat Parlamentem České republiky a vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 40/2009 Sb. a 1. ledna 2010 nabyl účinnosti (Sbírka zákonů, 2009, online).

Trestní zákoník se člení na obecnou a zvláštní část. Obecná část vymezuje trestní odpovědnost i její zánik, okolnosti vylučující protiprávnost, ukládání trestů a ochranných opatření, zahlazení odsouzení a výklad používaných pojmů. Zvláštní část obsahuje katalog trestných činů, které jsou seřazeny do třinácti hlav podle charakteru chráněného společenského zájmu.

Trestné činy spojené s drogami jsou uvedeny v hlavě VII. Zvláštní části Trestního zákoníku pod názvem Trestné činy obecně nebezpečné (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Dle § 130 se „*Návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobené nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

„(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná. “ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

K odst. 1:

Objektem tohoto trestného činu je podle Šámala (2009, s. 2617) zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nakládání s omamnými a psychotropními látkami a dalšími látkami uvedenými v odstavci 1. Po subjektivní stránce se požaduje úmysl, jelikož jde o ohrožovací trestný čin. Tento čin je trestným

a dokonáním již vyrobením, dovezením, nabídnutím či zprostředkováním. Pachatelem může být v této situaci kdokoli (Šámal, 2009, s. 2622). Tedy jakákoliv trestně odpovědná fyzická osoba.

Návykovými látkami se podle § 2 zákona o návykových látkách č. 167/1998 Sb. rozumí omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 tohoto zákona. Přípravkem poté roztok či směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu či více návykových látek (Novotný, 2010, s. 575).

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů upravuje zacházení s omamnými a psychotropními látkami, přípravky a prekursory. Zacházením se rozumí výzkum, výroba, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání těchto látek. Jedná se také o koupi a prodej omamných a psychotropních látek (Šámal, 2009, s. 2618).

Za jedy se považují chemické přípravky, které obsahují nejméně 7 % takové chemické látky a látky, které způsobují otravy již v malých dávkách (Šámal, 2009, s. 2619).

Co se týče neoprávněné výroby, jedná se nejen o průmyslovou či řemeslnou výrobu, ale také o jakékoli jiné vytvoření omamné nebo psychotropní látky. Výroba pro vlastní potřebu je také trestná. Vypěstování takové rostliny, která slouží k nedovolené výrobě jedu, omamné nebo psychotropní látky v množství větším, než malém znamená trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285. Pokud by si pachatel nevypěstoval rostlinu pouze pro sebe, ale pro větší množství konzumentů, jednalo by se o trestný čin podle § 283 odst. 1 (Šámal, 2009, s. 2619).

Jak již první odstavec zmiňuje, podle Jednotné úmluvy o omamných látkách v článku 1 písmene m) se pojmy dovoz a vývoz rozumí faktická doprava omamných látek z jednoho státu do druhého či z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu (Šámal, 2009, s. 2620).

Trestná je i již výše zmíněná nabídka, kdy se může jednat i o jednorázovou nabídku, kdy pachatel projeví ochotu látku prodat, půjčit či někoho dalšího obdarovat. Zprostředkování je též trestné, rozumí se tím zajištění kontaktu mezi osobami, které se zabývají nakládáním s omamnou a psychotropní látkou. Zprostředkovatel s drogou jako takovou nenakládá, jedná se například o překupníka, ovšem i takový čin je trestán. Pod pojmem prodej se rozumí situace, kdy prodávající drogu odevzdal kupujícímu. Přechovávání vyjadřuje způsob držení návykové látky, ovšem pachatel ji nemusí mít přímo u sebe, postačí, aby ji měl uloženou u osoby známé či uschovanou ve svém pokoji (Šámal, 2009, s. 2621).

K odst. 2:

Organizovanou skupinou se rozumí skupina tří a více trestně odpovědných osob, ve které dochází k dělbě úkolů mezi její členy a jejíž činnost je plánovaná a koordinovaná. Jedná se o přitěžující okolnost a je k tomuto znaku třeba úmysl (Novotný, 2010, s. 582).

Odst. 2 písm. b) definuje zákonný znak „ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán“ jako nově doplněnou okolnost, za kterou lze udělit vyšší trestní sazbu. K tomuto znaku postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 582).

Dalším znakem základajícím důvod pro použití vyšší trestní sazby je podle odst. 2 písm. c) způsobení značné škody. Značnou škodou se rozumí škoda ve výši nejméně 500 000 Kč, jak uvádí § 138.

Písm. d) odst. 2 definuje okolnost, která podmiňuje k použití vyšší trestní sazby jako potřebu zvýšené a důraznější ochrany dětí před vlivem drog, a to z toho důvodu, jelikož tyto nedospělé osoby jsou více ohrožené. Závisí také na kvalitě látky, způsobu provedení činu i věku dítěte či dětí, pokud jich je více anebo jejich počet (Šámal, 2009, s. 2624). Za „množství větší než malé“ se u dětí mladších 15 let považuje takové množství, které podle znalců může po jednorázovém podání způsobit poškození zdraví (Šámal, 2009, s. 2625).

K odst. 3:

Odst. 3) písm. a) se k pojmu „těžká újma na zdraví“ vyjadřuje tak, že může být způsobena jak z nedbalosti, tak i úmyslně, protože jde o speciální ustanovení a z tohoto důvodu je jednočinný souběh vyloučen (Šámal, 2009, s. 2625).

Pro naplnění zákonného znaku značného prospěchu v odst. 3 písm. b) „*se nevyžaduje faktické obohacení pachatele o částku ve výši nejméně 500 000 Kč, ale postačí jeho úmysl, že chtěl takového prospěchu dosáhnout*“ (Novotný, 2010, s. 583).

Ke spáchání tohoto trestného činu ve velkém rozsahu, z hlediska zavinění, postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 583). Naplnění znaku „velkého rozsahu“ bude přicházet v úvahu až tehdy, když se bude jednat o množství převyšující množství větší než malé (Šámal, 2009, s. 2626).

Odst. 3 písm. d) se týká dítěte mladšího 15 let. Tento pojem vysvětluje § 126 jako osobu mladší osmnácti let a jako přitěžující okolnost to definuje § 17 trestního zákona. K zavinění postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 583).

K odst. 4:

Písm. a) odst. 4 který pojednává o těžké újmě na zdraví nejméně dvou osob definuje, že může být způsoben jak úmyslně, tak také z nedbalosti. Těžkou újmu na zdraví se zde podle § 122 odst. 2 rozumí vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění (Novotný, 2010, s. 583).

Jak uvádí Šámal (2009, s. 2626), „*čin, který má za následek smrt, může být posuzován jen podle tohoto ustanovení pouze tehdy, byla-li smrt způsobena ve smyslu § 17 (zavinění k okolnosti zvlášť přitěžující) písm. a) jen z nedbalosti*“. Pokud ovšem pachatel způsobil smrt úmyslně, posuzuje se toto jednání jako trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákona) společně v souběhu s trestným činem § 283 nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Organizovanou skupinou je dle Drašíka (2015, s. 2320) sdružení alespoň tří trestně odpovědných osob, tedy pachatelů a účastníků trestného činu. Odst. 4 písm. c) zdůrazňuje především skutečnost, že musí jít o trestný čin, který organizovaná skupina páchá ve více státech, aby šlo o přitěžující okolnost.

K odst. 5:

Příprava trestného činu podle § 283 odst. 2 až 4 trestního zákona je trestná a v tomto případě se jedná o zvlášť závažný zločin.

§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

„(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

K odst. 1:

Objektem tohoto trestného činu je „zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení“, které může vyplývat z nekontrolovatelného nakládání s omamnými a psychotropními látkami konopí a pryskyřice nebo látkami, které obsahují složku THC, jsou-li v množství větším než malém (Šámal, 2009, s. 2633).

Po subjektivní stránce trestného činu § 284 se vyžaduje úmysl a pachatelem může být kdokoli, nemusí jít pouze o osobu závislou (Šámal, 2009, s. 2634).

Co je konopí je uvedeno v § 2 písm. f) zákona o návykových látkách, který definuje konopí jako „kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí z rodu *Cannabis*“. Ke konopí patří také pryskyřice z konopí neboli hašiš. Hašiš je zákonem také zahrnut do tohoto trestného činu. Množství větší než malé u omamných, psychotropních látek a přípravků, které je obsahují je uvedeno v příloze č. 2 vládního nařízení č. 467/2009 (Novotný, 2010, s. 587-588).

Neoprávněné přechovávání lze definovat stejně jako v § 283. Neoprávněné přechovávání konopí se vztahuje na rostliny, které mají více než 0,3 % škodlivých látek (THC). Pokud mají rostliny méně než uvedené procento, trestní postih se na ně nevztahuje. Rozdíl § 284 a § 283 je v přechovávání. V § 284 musí jít o přechovávání pro vlastní potřebu, kdežto u § 283 jde o přechovávání pro někoho jiného. Pojem „pro vlastní potřebu“ se týká osoby, která je označována také konzumentem. Přechovává návykovou látku pro svoji osobní spotřebu. Množství větší než malé trestní zákoník nedefinuje. K tomu slouží vládní nařízení (Šámal, 2009, s. 2634).

K odst. 2:

Odstavec 2 v § 284 se vztahuje na všechny ostatní omamné a psychotropní látky kromě konopí a rostlin obsahujících THC (Novotný, 2010, s. 589).

Množství větší než malé u jedů stanovuje, jak je již i výše zmíněno, vládní nařízení, přesněji § 1 ods. 2 vládního nařízení č. 467/2009, které za množství větší než malé pokládá jakékoli množství, které může po jednorázovém či opakovaném podání způsobit poškození zdraví (Novotný, 2010, s. 590).

Jedem se rozumí specifikovaná chemická látka, která je uvedena v příloze 1 cit. vládního nařízení. Jedná se o úmyslný trestný čin (Novotný, 2010, s. 590).

K odst. 3:

Větší rozsah zde má odlišné vyjádření, než je tomu u finančního vyjádření přechovávání látky. Dle Šámala (2009, s. 2637) „*vyjadřuje kvantitativní i kvalitativní hlediska při přechovávání omamné nebo psychotropní látky anebo jedu jako celku, nikoli jen množství takové látky*“. Jedná se tak o zvlášť přitěžující okolnost. K této okolnosti postačí nedbalost.

K odst. 4:

Značnou škodou se rozumí škoda ve výši nejméně 500 000 Kč, jak uvádí § 138 a je jednou z přitěžujících okolností, ke které postačí nedbalost (Šámal, 2009, s. 2637).

§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku

„(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

K odst. 1:

„Skutkovou podstatou tohoto trestného činu je neoprávněné pěstování rostliny konopí v množství větším než malém výlučně pro vlastní potřebu.“ Pokud rostlina konopí neobsahuje více než 0,3 % THC, nelze nakládání s ní považovat za trestný čin (Drašík, 2015, s. 2352).

Množství větší než malé u rostliny konopí trestní zákoník neurčuje. Toto stanovení definuje vládní nařízení, které určí, jaké rostliny nebo houby se považují za rostliny či houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a určí množství, které bude odpovídat spojení „větší než malé“ (Šámal, 2009, s. 2642).

Pachatelem trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku může být kdokoli. Tedy jakákoliv trestně odpovědná osoba – fyzická i právnická. Co se týče subjektivní stránky trestného činu, vyžaduje se úmysl a plně postačí úmysl nepřímý (Drašík, 2015, s. 2353).

K odst. 2:

Vládní nařízení v příloze č. 1 stanoví, o jaké jiné rostliny odlišné od rostliny konopí a houby se vztahuje odst. 2 § 285. Dle vládního nařízení jde o rostliny obsahující DMT, rostliny obsahující 5-methoxy-DMT, rostliny obsahující meskalin a kakaovník pravý. Dále sem také patří houby, které obsahují psilocybin a psilocin (Novotný, 2010, s. 593).

Pachatelem může být opět kdokoli, protože zákon nevyžaduje, aby měl pachatel rysy speciálního či konkrétního subjektu. Nemusí se jednat o osobou závislou na omamných látkách, ale pouze o pěstitele, který doposud neutil omamnou či psychotropní látku. Jedná se o úmyslný trestný čin, kdy k trestní odpovědnosti postačuje úmysl nepřímý (Drašík, 2015, s. 2355).

K odst. 3:

Znak „ve větším rozsahu“ se zjišťuje vedle množství rostlin a hub také kvalitou konopí, tj. jaké množství THC obsahuje. *„Naplnění této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby je nerozhodné, zda se bude jednat o pěstování rostliny konopí (§ 285 odst. 1) nebo o pěstování jiných rostlin než konopí či hub (§ 285 odst. 2)“* (Novotný, 2010, s. 593).

Šámal (2009, s. 2643) k tomuto dodává, že k této okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby postačí nedbalost.

K odst. 4:

„Jde o zvlášť přitěžující okolnost, která se vztahuje jak k činu uvedenému v odstavci 1, tak i v odstavci 2 § 285.“ K tomuto trestnému činu postačí nedbalost (Šámal, 2009, s. 2644).

§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

„(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,

c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

K odst. 1:

Zájem na ochraně společnosti a lidí je objektem tohoto trestného činu (Šámal, 2009, s. 2646).

Základní skutkovou podstatou tohoto trestného činu je postihována výroba prekurzorů a jiných předmětů určených k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek či přípravků, které tuto látku obsahují, opatřování takových předmětů pro sebe či jiné osoby a samotné přechovávání takovýchto předmětů (Drašík, 2015, s. 2362).

Jedná se o úmyslný trestný čin (Novotný, 2010, s. 595). A pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoli (Šámal, 2009, s. 2647).

K odst. 2:

Písm. a) tohoto odstavce pojednává o pojmu „člen organizované skupiny“, který je již vysvětlen v § 283 trestního zákona.

Písm. b) odst. 2 § 286 se zabývá otázkou, zda byl tento čin spáchán ve značném rozsahu. „Je třeba vycházet z množství a kvality prekurzorů a jiných předmětů určených

k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu.“ K tomuto znaku postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 595).

Okolnost spáchání takového činu ve větším rozsahu vůči dítěti řeší písm. c) odst. 2 § 286. V tomto případě se bude postupovat stejně jako u písm. b) tohoto odstavce i paragrafu (Novotný, 2010, s. 595).

Značný prospěch činí nejméně 500 000 Kč, protože se na něj vztahuje výkladové pravidlo stejné, jako na pravidlo pro určení výše škody. *„Značný prospěch může být pachatelem získán jak „pro sebe“, tak i „pro jiného“, a to činem uvedeným v odstavci 1.“* U tohoto následku postačí pro zavinění nedbalost (Šámal, 2009, s. 2648).

§ 287 Šíření toxikomanie

„(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

K odst. 1:

Zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které může vyplývat ze zneužívání jiných návykových látek, než je alkohol je objektem tohoto trestného činu (Šámal, 2009, s. 2650).

Pojem návyková látka je definován v § 130 jako *„alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování“*. Tabák, káva nebo čokoláda nejsou považovány za návykové látky, i když na nich může vzniknout návyk, ovšem tyto látky se liší tím, že nepříznivě neovlivňují psychiku člověka. Jsou tedy

společensky akceptovatelné. Je nutné podotknout, že na alkohol se skutková podstata trestného činu šíření toxikomanie nevztahuje (Šámal, 2009, s. 2651).

Sváděním se rozumí úmyslné nabádání k užití návykové látky. Podporováním je myšleno úmyslné počínání podobné pomoci. Může se jednat jak o fyzickou, tak psychickou formu pomoci. Svádění i podporování směřuje k individuálně určené osobě. Oproti tomu podněcování a šíření, které představuje činnost, díky které se vytváří podmínky pro zneužívání návykových látek nesměruje k individuálně určeným osobám (Novotný, 2010, s. 597).

Jedná se o úmyslný trestný čin, který je dokonán již sváděním, podporováním, podněcováním nebo šířením (Šámal, 2009, s. 2652).

K odst. 2:

Co se rozumí pod pojmem organizovaná skupina a dítě je již vysvětleno v předchozích paragrafech. Ke spáchání tohoto trestného činu organizovanou skupinou se co do zavinění požaduje úmysl, ovšem spáchání činu vůči dítěti postačí k zavinění nedbalost (Draštík, 2015, s. 2374).

Písm. c) tohoto odstavce definuje specifickou zvlášť přitěžující okolnost, kterou se rozumí spáchání trestného činu šíření toxikomanie tiskem, filmem, rozhlasem, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným způsobem (Draštík, 2015, s. 2374).

Tiskem je míněno zpracování určitého textu, rozmnoženého a zaslaného více osobám. Film obsahuje určitý děj, text či obraz, který je umožněn k veřejnému promítání. Rozhlas a televize patří mezi nejvýznamnější masové sdělovací prostředky. Rozhlasem se veřejně šíří řeč a televize poskytuje pohyblivé obrazy. Veřejně přístupnou počítačovou sítí může být například Facebook. CD a DVD jsou myšlena jiným obdobně účinným způsobem (Draštík, 2015, s. 2375).

K odst. 3:

„Dítě mladší patnácti let figuruje v tomto případě v pozici předmětu útoku. Ono je tedy tím, kdo je ohrožen jednáním naplňujícím znaky trestného činu šíření toxikomanie“ (Draštík, 2015, s. 2375).

K tomuto znaku postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 598).

Další trestné činy vztahující se k drogám

V trestním zákoníku lze nalézt i jiné trestné činy, které jsou úzce spojeny s drogami. Jedná se o trestný čin dle § 201 Ohrožování výchovy dítěte, který je uveden v Hlavě IV. Zvláštní části trestního zákoníku pod Trestnými činy proti rodině a dětem. Tento trestný čin se zabývá drogami především v odst. 1 písm. a), b) a odst. 3 písm. b) a c). Také trestný čin dle § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky, který je uveden, stejně jako výše zmíněné trestné činy, v hlavě VII. Zvláštní části trestního zákoníku pod Trestnými činy obecně nebezpečnými. A v neposlední řadě sem patří také § 367 Nepřekažení trestného činu (ve vztahu k trestnému činu dle § 283), který je uveden v hlavě X. Zvláštní části trestního zákoníku, přesněji pod Trestnými činy proti pořádku ve věcech veřejných.

§ 201 Ohrožování výchovy dítěte

„(1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

- a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,*
- b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,*
- c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo*
- d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

(2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,*
- b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,*
- c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo*
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).*

K odst. 1 písm. a) a b):

Objektem tohoto ustanovení je řádná výchova dítěte, kdy nesmí být ohrožen citový nebo mravní vývoj dítěte. Pachatel tento vývoj ohrozí, pokud dítě svádí k zahálčivému nebo nemravnému životu, umožní mu vést zahálčivý či nemravný život nebo závažným způsobem poruší svou povinnost pečovat (Novotný, 2010, s. 375).

V případě ohrožení rozumového, citového nebo mravního vývoje dítěte si dítě osvojuje od pachatele škodlivé návyky, okoukává špatné povahové rysy a může mít sklony k zájmům, které mohou vést k jeho morálnímu úpadku. „*Trestní odpovědnost bude proto na místě tam, kde v důsledku pachatelova působení vzniklo reálně nebezpečí, že dítě zpravidla po delší dobu, ale v případě závažného nebo intenzivního ohrožení i při ojedinělém jednání: – propadne alkoholu nebo drogám, přičemž nemusí jít jen o omamné látky a psychotropní látky uvedené v § 289 a v přílohách č. 1 až 7 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. Může jít i o jiné látky, pokud návyk na jejich požívání vede k hlubším poruchám lidské psychiky a osobnosti, takže i propadnutí tomuto druhu toxikomanie lze považovat za ohrožení vývoje dítěte*“ či se bude chovat promiskuitně nebo bude opakovaně páchat trestnou činnost (Šámal, 2009, s. 1763).

Odst. 1 písm. a) uvádí zahálčivý způsob života, kterým se dle Novotného (2010, s. 375-376) rozumí parazitní způsob života, kdy osoba i přesto, že nemá dostatečný zdroj obživy, nepracuje nebo pracuje jen občas a snaží se zdroje na obživu získat pomocí trestného činu. Lze sem zařadit také záškoláctví. Zahálčivý život souvisí s nemravným způsobem života, který je veden v rozporu se zásadami morálky. Patří sem projevy a návyky, které porušují morální pravidla a zájmy chráněné trestními předpisy. Svádění k zahálčivému nebo nemravnému způsobu života znamená nejen vyzývání, ale především takové chování pachatele před osobou mladší osmnácti let, které u takto mladé osoby může vyvolat zájem k nemravnému způsobu života (Novotný, 2010, s. 376).

Umožnění vést zahálčivý způsob života se objevuje v odst. 1 písm. b) a rozumí se jím jednání pachatele, které vytváří podmínky pro vznik nežádoucích návyků či sklonů. Lze si pod tím představit nedostatečnou péči o dítě, které je ponecháno bez dozoru a díky tomu je vystavěno negativnímu prostředí a negativním vlivům (Novotný, 2010, s. 376).

Tento trestný čin může být spáchán úmyslně i z nedbalosti, co se týče subjektivní stránky trestného činu (Šámal, 2009, s. 1766).

Pachatelem ohrožování výchovy dítěte může být každá fyzická osoba, tedy nejen osoba, která má zvláštní povinnost o dítě pečovat. Může se tedy jednat o rodiče dítěte, osvojitele dítěte, manžela či partnera rodiče, pěstouna, opatrovníka, poručíka či pracovníka ústavní výchovy dětí (Drašík, 2015, s. 1115).

K odst. 3 písm. b) a c):

Písm. b) v odst. 3 tohoto trestného činu uvádí, že pachatel bude odsouzen k trestu odnětí svobody na šest měsíců až pět let, jestliže pokračuje v páchání takového trestného činu po delší dobu. Delší dobou se zde myslí řádově týdny až měsíce. *„Pro posouzení otázky, da pachatel trestného činu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 pokračoval v páchání takového činu po delší dobu, je určující nejen celková doba páchání tohoto jednání, ale přihlédnout je třeba též ke konkrétnímu způsobu provedení činu, jeho intenzitě, četnosti apod.“* K zavinění postačí nedbalost (Drašík, 2015, s. 1120-1121).

Písm. c) odkazuje na opětovné spáchání trestného činu. *„Opětovně znamená opakování činu, může tedy jít o stejnorodý souběh trestných činů, bez požadavku pravomocného rozhodnutí, ale i případy, kdy trestné činy spáchal pachatel v minulosti, a to i v případě fikce neodsouzení.“* Nejedná se o pokračování v trestném činu. K zavinění také postačí nedbalost (Novotný, 2010, s. 377).

§ 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky

„(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

K odst. 1:

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně života a zdraví lidí a cizího majetku. Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky je spáchán, když pachatel vykonává určitou kvalifikovanou činnost ve stavu k tomu nezpůsobilém. „*Stav vylučující způsobilost k výkonu určité činnosti musí být důsledkem vlivu návykové látky, kterou pachatel užil před výkonem této činnosti nebo v jejím průběhu.*“ Tento stav je třeba vždy zjišťovat a dokazovat. V praxi je nejběžnější řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. Jestliže hladina alkoholu v krvi dosáhla 1,00 g na 1 kg váhy, jde o stav vylučující řízení motorového vozidla. U jiných návykových látek (§ 130 trestního zákoníku) se zjišťuje stav pachatele, který se porovnává s ustáleným posuzováním stavu vylučujícího způsobilost, který byl vyvolán alkoholem (Novotný, 2010, s. 542-543).

Zaměstnáním se nebo jinou činností rozumí zaměstnání nebo činnosti, kde se vyžaduje soustředěnost, pozornost, schopnost vnímat a pohotově reagovat. Ohrožení zde nemusí být konkrétní a bezprostřední, jak uvádí Novotný (2010, s. 543) a musí se týkat života nebo zdraví lidí nebo majetku. Pachatelem může být kdokoli a z hlediska zavinění se požaduje úmysl.

K odst. 2:

Skutková podstata je zde stejná jako u odst. 1 tohoto paragrafu. Okolnosti zakládající trestní odpovědnost za tuto skutkovou podstatu v odst. 2 písm. a) lze označit „*způsobení havárie, dopravní nebo jiné nehody, ublížení a zdraví jinému, větší škody na cizím majetku anebo jiného závažného následku, to vše spáchaným činem*“. Písmenem b) tohoto odstavce se rozumí „*spáchání činu při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řízení hromadného dopravního prostředku.*“ Poslední písmeno tohoto odstavce hovoří o „*odsouzení za takový čin nebo propuštění z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin v posledních dvou letech*“ (Drašík, 2015, s. 2201-2202).

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jdou podle odst. 2 písm. a) okolnosti spočívající ve způsobení „*havárie, dopravní nebo jiné nehody, ublížení na zdraví jinému, větší škody na cizím majetku anebo jiného závažného následku*“ (Drašík, 2015, s. 2202).

Havárií se rozumí zničení či poškození většího technického celku vedoucí k vyřazení z běžného provozu. Dopravní nehodou se rozumí určitá událost v dopravě, tedy havárie či srážka dopravních prostředků. Dopravní nehoda započatá na dopravní

cestě a vedoucí k poškození majetku nebo zranění či usmrcení osob. Jinou nehodou je míněna podobná událost s podobnými důsledky, ovšem v rámci jiného zařízení než dopravního prostředku. „Ublížením na zdraví je míněn stav záležející v poruše zdraví nebo v jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoliv jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.“ Větší škoda znamená škodu vyšší než 50 000 Kč. Jiným závažným následkem se rozumí následek jiný než nějaký následek z výše uvedených. K zavinění tohoto trestného činu postačí nedbalost (Draštík, 2015, s. 2202-2203).

Vliv návykové látky je zvláště nebezpečný při řízení dopravního prostředku, ale i v jiných případech, například při práci výpravčího vlaku či při obsluze jaderné elektrárny (Novotný, 2010, s. 544).

Opakovaná trestná činnost, jinými slovy recidiva je další okolností, díky které je možné uložení vyšší trestní sazby. Recidiva v tomto případě spočívá v odsouzení za stejný nebo podobný trestný čin či propuštění pachatele z výkonu trestu odnětí svobody, jestliže k tomu došlo v posledních dvou letech před spácháním nového trestného činu v rámci § 274 trestního zákoníku. Takovým trestným činem se rozumí každý skutek, který má znaky uvedené v § 274 odst. 1 trestního zákoníku (Novotný, 2010, s. 544).

§ 367 Nepřekážení trestného činu

„(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), neoprávněného odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlčení podle § 172 odst. 2 a 3, loupeže (§ 173), brání rukojmí (§ 174), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 odst. 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4 a 5, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), zneužití informace v obchodním styku podle § 255 odst. 4, zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 3,

poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), **nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283)**, získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, vzpoury vězňů (§ 344), neuposlechnutí rozkazu podle § 375 odst. 2 a 3, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 2 a 3, porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 3 a 4, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 3 a 4, zběhnutí (§ 386), ohrožování morálního stavu vojáků podle § 392 odst. 2, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li trestný čin překazit bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. Uvedení osoby blízké

v nebezpečí trestního stíhání však nezbavuje pachatele trestní odpovědnosti, týká-li se nepřekažení trestného činu vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) a zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3.

(3) Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

K odst. 1:

Pachatelem trestného činu nepřekažení může být každá osoba kromě spolupachatele činu, kterého se nepřekažení dotýká, účastníka na tomto trestném činu a také osoby, který tento trestný čin připravuje. Co se týče subjektivní stránky činu, jedná se o úmyslný trestný čin. Stačí, aby pachatel z okolností usoudil, že se připravuje či páchá trestný čin, není třeba zdát právní kvalifikaci činu. Osoba, která se snaží takový trestný čin překažit, ale nepovede se jí to, není trestně postižitelná pro nedostatek úmyslu (Šámal, 2009, s. 3072).

Co do objektivní stránky, je třeba k naplnění skutkové podstaty tohoto činu, aby se pachatel hodnověrným způsobem dozvěděl o tom, že jiná osoba páchá nebo připravuje páchat trestný čin. „Pácháním trestného činu se rozumí jednání, které již překročilo stádium přípravy a předchází dokonání, popř. dokončení trestného činu. Dokončení trestného činu nastává u trestného činu trvajících, jakmile skončí protiprávní stav, u trestného činu hromadného a u pokračování v trestném činu spácháním posledního útoku uzavírajícího trestný čin. Překažení trestného činu je každé jednání, které je v konkrétním případě způsobilé zabránit spáchání nebo dokončení činu.“ Prostředky překažení může být fyzické či psychické působení, varování osoby nebo oznámení příslušným orgánům (Šámal, 2009, s. 3072).

Pachateli tohoto trestného činu lze uložit trest odnětí svobody až na tři léta. „*Jestliže nepřekazil trestný čin, na který zákon stanoví mírnější trest, uloží se pachateli trestného činu nepřekazení tento mírnější trest*“ (Šámal, 2009, s. 3073).

K odst. 2:

Odstavec 2 stanoví podmínky beztrestnosti za nepřekazení trestného činu dle odst. 1 za splnění níže vypsanych podmínek. „*Tyto podmínky jsou prolomeny u nejzávažnějších trestných činů, které jsou v odstavci 2 vyjmenovány, a to za předpokladu, že pachatel nemohl trestný čin uvedený v odst. 2 překazit, aniž by osobu sobě blízkou uvedl v nebezpečí trestního stíhání.*“ Dále pokud nemohl trestný čin překazit bez značných nesnází, pokud se jednalo o osobu blízkou, pokud mu hrozilo nebezpečí trestního stíhání nebo pokud hrozilo nebezpečí smrti, ublížení na zdraví či způsobení jiné závažné újmy (Novotný, 2010, s. 753-754).

K odst. 3:

Odstavec 3 uvádí, že trestný čin lze překazit i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu a voják tento trestný čin může překazit včasným oznámením nadřízenému. Tato oznámení lze učinit ústně, písemně, telefonicky, prostřednictvím internetu či faxu (Novotný, 2010, s. 754).

5 Povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti

Empirická část bakalářské práce je věnována průzkumu povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti. V první řadě byly zvoleny cíle práce a v návaznosti na to, také hypotézy. Empirická část využívá metodu dotazníkového šetření.

5.1 Cíle dotazníkového šetření

Cíl č. 1

Zjistit, jaké procento široké veřejnosti někdy v minulosti užilo nelegální návykovou látku – drogu.

Cíl č. 2

Zjistit, zda byla respondentům někdy nabízena droga a zda si ji vzali či nikoli.

Cíl č. 3

Zjistit, jaké procento lidí si bere drogu, když se jde bavit do společnosti.

Cíl č. 4

Zjistit, zda veřejnost zná trestné činy spojené s drogami a popřípadě jaké trestné činy to jsou.

5.2 Hypotézy a jejich zdůvodnění

Většina mnou zvolených hypotéz pro tento dotazníkový průzkum je podložena výzkumy nebo legislativou. Každá hypotéza má zdůvodnění, na jakém základě byla vymyšlena a kde lze najít příslušný výzkum či paragraf v zákoně.

Hypotéza č. 1: „Domnívám se, že více jak 50 % respondentů užilo ve svém životě drogu.“

První hypotéza je postavena na průzkumu Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách, kdy výsledky z roku 2018 říkají, že nelegální drogu někdy v životě užilo celkem 29,7 % dotázaných ve věku 15-64 let. Tato věková kategorie se téměř stejná jako ta moje, jen dle mého odhadu budou procenta vyšší, než co tvrdí výzkum (Drogy- info, 2015, online).

Hypotéza č. 2: „Předpokládám, že více jak 80 % respondentů bude vědět, že je za dítě v trestním řízení považována osoba do 15 let.“

Tato hypotéza je postavena za základě zákona č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, kdy se v § 2 uvádí, že za dítě je považována osoba do 15 let.

Hypotéza č. 3: „Předpokládám, že více jak 90 % respondentů vybere možnost, že nabízení marihuany je trestné.“

Opět hypotéza postavená na podkladě zákona, v tomto případě je to zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Nabízení marihuany je podle trestního zákoníku trestné a spadá pod trestný čin, který nalezneme v § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, který říká „Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.“

Hypotéza č. 4: „Domnívám se, že více jak polovina respondentů (50 %) si bude myslet, že přechovávání omamné látky v množství větším, než malém je považováno za trestný čin.“

Čtvrtá hypotéza poukazuje na skutečnost, že přechovávání omamné látky v množství větším, než malém je podle zákona č. 40/2009 trestní zákoník trestným činem. Hovoří o tom § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu „Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“

Hypotéza č. 5: „Předpokládám, že přes 50 % lidí bude souhlasit s programem Harm Reduction, jen pokud si ho budou uživatelé sami financovat.“

Předposlední hypotéza je založena pouze na mém lidském odhadu, kdy si dovolím říct, že spousta lidí v mém okolí je proti lidem závislým na drogách a z toho důvodu si myslím, že s programem Harm Reduction budou souhlasit jen za předpokladu, že by si ho platili sami.

Hypotéza č. 6: „Předpokládám, že výsledky vědomostního testu dopadnou průměrně, tedy že celek respondentů v průměru odpověděl alespoň na polovinu otázek správně.“

Poslední hypotéza je mnou vymyšlená, myslím si, že ze dvanácti vědomostních otázek budou mít respondenti v průměru alespoň šest odpovědí správných. Jednalo se o otázky týkající se návykových látek a trestné činnosti.

5.3 Dotazníkové šetření

Jak již bylo zmíněno, průzkum o povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti probíhal metodou dotazníkového šetření. Dotazník byl vytvořen pomocí webové stránky Google Formuláře a byl sdílen na internetu, aby se k němu mohl dostat kdokoli a kdokoli ho mohl vyplnit. Nebyla tedy určena žádná cílová skupina, ale i přes to byl dotazník určen lidem ve věku od 15 let. Otázky jsou rozdělené do několika kategorií, kdy první 4 otázky se zaměřují na respondenta a jeho osobu, dalších 13 otázek je zaměřeno přímo na tematiku drog, předposlední kategorie se zaměřuje na trestnou činnost, kdy tato oblast zahrnuje 10 otázek a konečná část dotazníku, která obsahuje 3 otázky, se zabývá adiktologickým programem, kontaktními centry a programem Harm Reduction.

Dotazník tedy celkem obsahuje 30 otázek, které jsou rozděleny do pomyslných kategorií. Z těchto 30 otázek je 12 otázek tzv. vědomostních, které jsou později vyhodnoceny jako didaktický test – kontroluje správné výsledky respondentů.

5.4 Výsledky průzkumu a jeho grafické zpracování

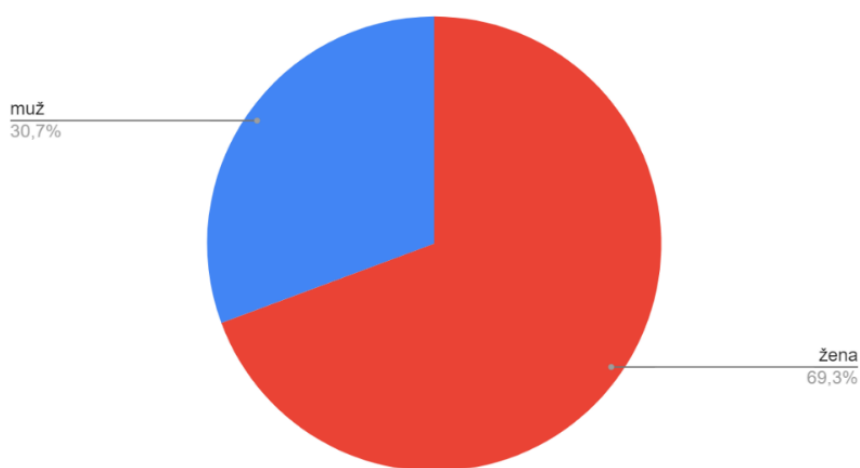
Průzkum probíhal v prosinci 2019 a díky umístění na internet bylo získáno 150 odpovědí. Získané výsledky jsou přehledně zpracovány do tabulek a grafů, jsou okomentovány a interpretovány společně s hypotézami.

Otázka č. 1: Vaše pohlaví

Tabulka č. 1: Pohlaví

Možnosti	Četnost	Procenta
žena	104	69,3 %
muž	46	30,7 %
Celkem	150	100 %

První otázka dotazníku se zaměřovala na pohlaví respondentů. Dotazník vyplnilo necelých 70 % žen (přesněji 69,3 %) a pouze 30,7 % mužů. Důvod, proč dotazník vyplnilo více žen, než mužů tkví pravděpodobně v tom, že byl dotazník umístěn na Facebookovou skupinu Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, kde je převaha členů ženského pohlaví.

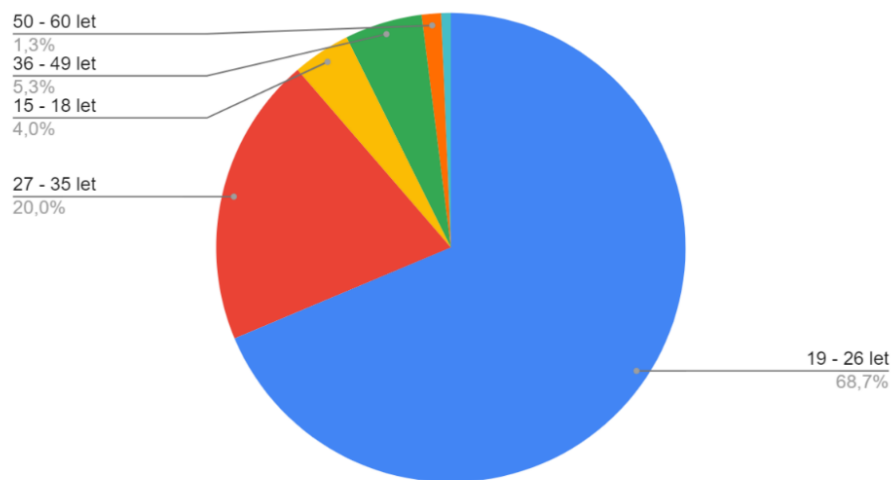
Graf č. 1: Pohlaví

Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

Tabulka č. 2: Věk

Možnosti	Četnost	Procenta
15-18 let	6	4 %
19-26 let	103	68,7 %
27-35 let	30	20 %
36-49 let	8	5,3 %
50-60 let	2	1,3 %
61 a více let	1	0,7 %
Celkem	150	100 %

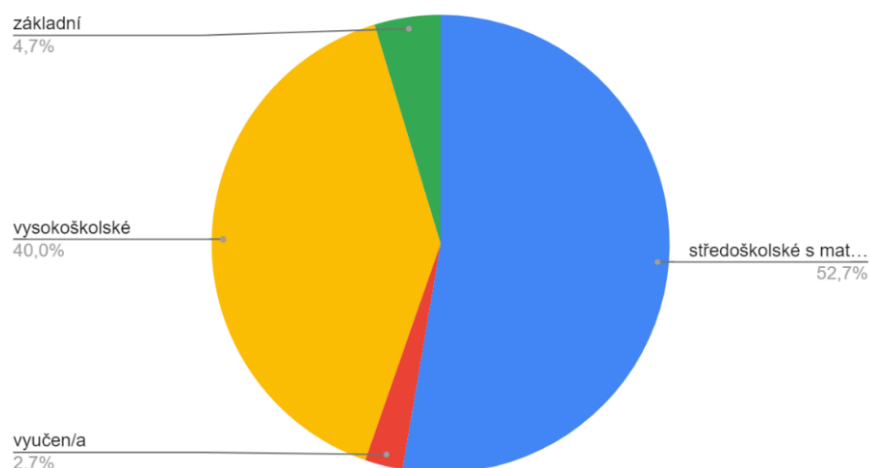
Graf č. 2: Věk

Druhá informativní otázka o respondentech se týkala jejich věku. Díky sdílení dotazníku mezi mé vrstevníky, je převaha více jak poloviční pro věk 19-26 let. Průzkum provedlo 68,7 % lidí ve věku 19-26 let, což ze 150 dotázaných činí 103 osob. O pár procent v pozadí jsou lidé ve věku 27-35 let, tedy přesných 20 %. Tímto procento respondentů klesá a v poslední řadě se průzkumu zúčastnily osoby ve věku 36-49 let (5,3 %), pouhá 4 % respondentů byla nezletilých, tedy ve věku 15-18 let. Obě skupiny staršího věku činily pouhá 2 %. Podrobněji lidé ve věku 50-60 let zastoupili 1,3 % z celkového vzorku a 61 a více let činí 0,7 %.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka č. 3: Vzdělání

Možnosti	Četnost	Procenta
základní	7	4,7 %
vyučen/a	4	2,7 %
středoškolské s maturitou	79	52,7 %
vysokoškolské	60	40 %
Celkem	150	100 %

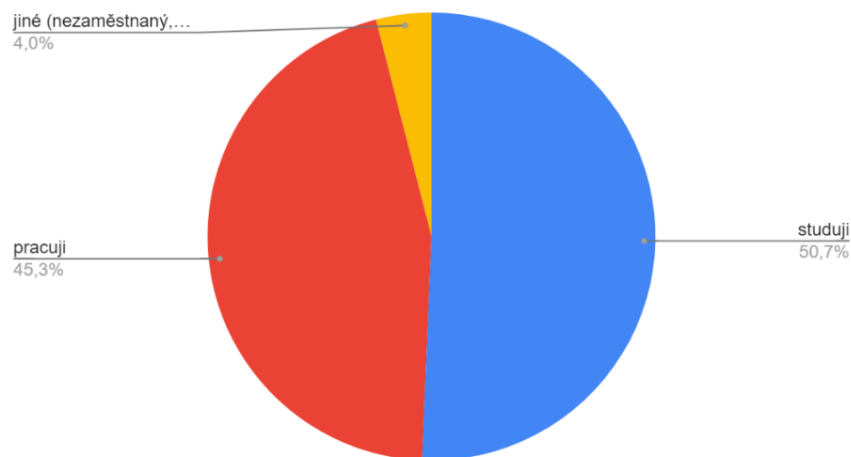
Graf č. 3: *Vzdělání*

Třetí otázka zaměřená na dosažené vzdělání zahrnuje více jak polovinu osob se středoškolským vzděláním s maturitou. Dotazník vyplnilo 52,7 % respondentů s maturitou, což je v přepočtu na četnost 79 osob. Nedaleko za maturanty jsou osoby s vysokoškolským vzděláním, celých 40 % (60 osob) z dotázaných. Respondentů se základním vzděláním či vyučením bylo v poměru ke středoškolákům a vysokoškolákům minimum. Základní vzdělání má 7 osob (4,7 %) a vyuční list vlastní 4 osoby (2,7 %).

Otázka č. 4: Studujete nebo pracujete?

Tabulka č. 4: Studující, pracující či jiné

Možnosti	Četnost	Procenta
studuji	76	50,7 %
pracuji	68	45,3 %
jiné (nezaměstnaný, důchod)	6	4 %
Celkem	150	100 %

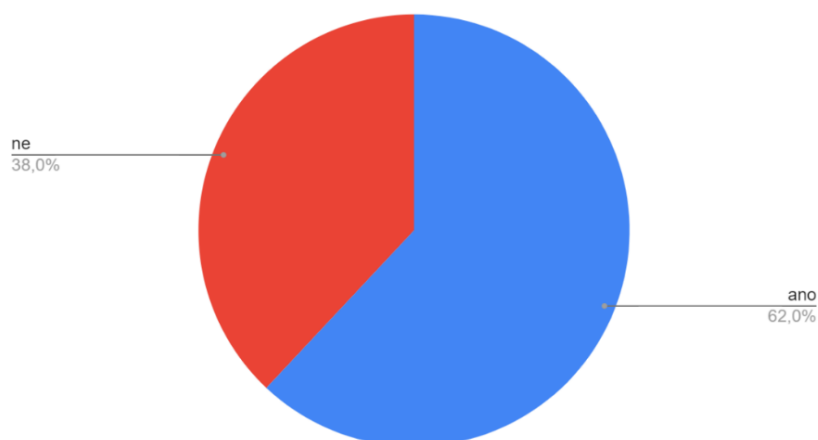
Graf č. 4: Studující, pracující či jiné

Čtvrtá otázka se zaměřovala na to, co respondenti dělají. Na výběr měli ze třech možností, a to, zda studují, pracují nebo jsou nezaměstnaní či v důchodu. Více jak polovina respondentů (50,7 %) studují. O malé procento za studujícími jsou pracující, kterých je 45,3 %. Minimum dotázaných, pouhá 4 %, nepracuje či pobírají důchod.

Otázka č. 5: Užil/a jste někdy nelegální drogu?

Tabulka č. 5: Užití nelegální drogy

Možnosti	Četnost	Procenta
ano	93	62 %
ne	57	38 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 5: Užití nelegální drogy

Další otázka, která má potvrdit či vyvrátit moji hypotézu se zabývá dotazem, zda respondent užil někdy v minulosti nelegální drogu. Zde se opět potvrzuje má hypotéza.

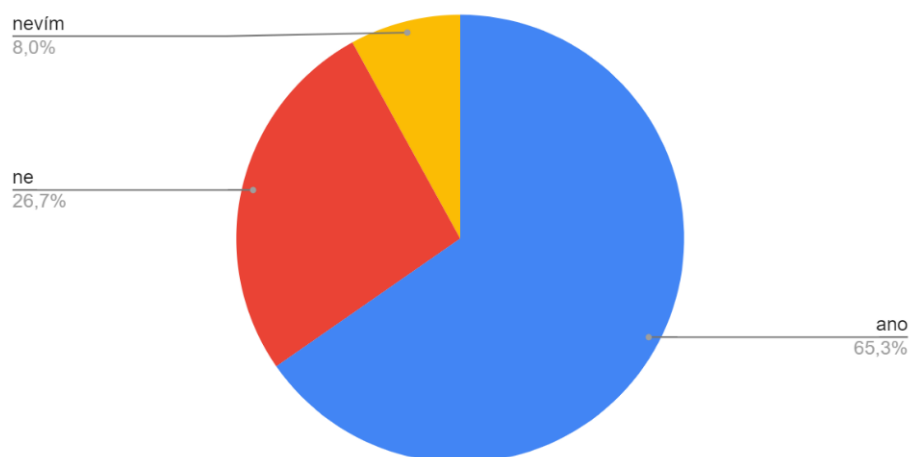
Potvrzena H1: Domnívám se, že více jak 50 % respondentů užilo ve svém životě drogu.

Jedná se tedy o více jak 10% nárůst, než byl původní předpoklad. Z celkového vzorku respondentů užilo 93 osob (62 %) v minulosti nelegální drogu. Těch, kteří drogu nikdy neužili, bylo překvapivě o dost méně. Drogově neznalých osob je v tomto průzkumu pouhých 38 %.

Otázka č. 6: Máte ve svém okolí někoho, kdo pravidelně užívá drogy?
(pravidelně = 1x do měsíce)

Tabulka č. 6: Pravidelné užívání drog

Možnosti	Četnost	Procenta
ano	98	65,3 %
ne	40	26,7 %
nevím	12	8 %
Celkem	150	100 %

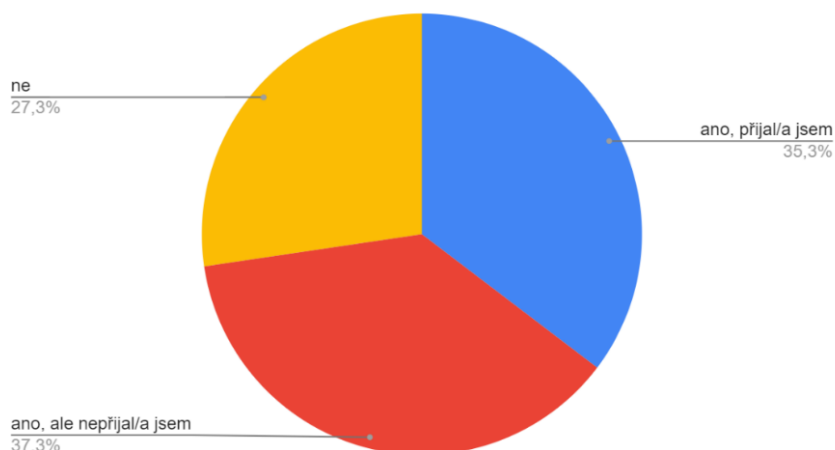
Graf č. 6: Pravidelné užívání drog

Otázka číslo 6 se zabývá pravidelným užíváním drog. Neskutečných 98 respondentů (65,3 %) má ve svém okolí někoho, kdo pravidelně užívá drogu. O více jak polovinu méně bylo respondentů, kteří nemají nikoho známého, kdo užívá pravidelně drogy. Pouze 8 % neví, zda někdo v jejich blízkosti pravidelně užívá drogy.

Otázka č. 7: Nabízel Vám někdy někdo drogu?

Tabulka č. 7: Nabídka drog

Možnosti	Četnost	Procenta
ano, přijal/a jsem	53	35,3 %
ano, nepřijal/a jsem	56	37,3 %
ne	41	27,3 %
Celkem	150	100 %

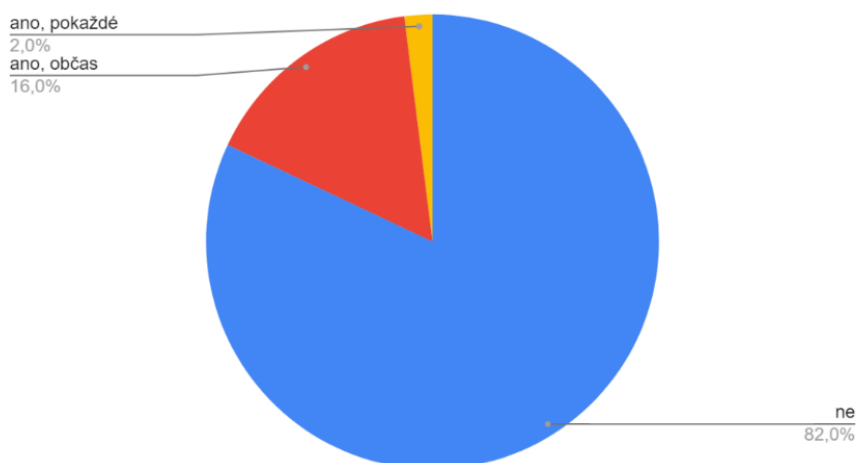
Graf č. 7: Nabídka drog

Otázka číslo 7, se zajímá o to, zda byla respondentům někdy nabízena droga a zda ji přijali či nepřijali. Ovšem je také možné, že jim nabízena nikdy nebyla. Výsledky této otázky jsou dost těsné, ale i přesto je tu nejvyšší procento respondentů (37,3 %), kteří nabízenou drogu nepřijali. O 2 % za touto odpovědí následuje druhá nejčastější odpověď, kterou zvolilo 35,3 % respondentů, kterým byla droga také nabízena, ale ti už ji přijali. Poslední a necelá třetina respondentů odpověděla, že jim nikdy nikdo drogu nenabídl.

Otázka č. 8: Berete si drogu, když se jdete bavit do společnosti?

Tabulka č. 8: Užití drogy ve společnosti

Možnosti	Četnost	Procenta
ano, pokaždé	3	2 %
ano, občas	24	16 %
ne	123	82 %
Celkem	150	100 %

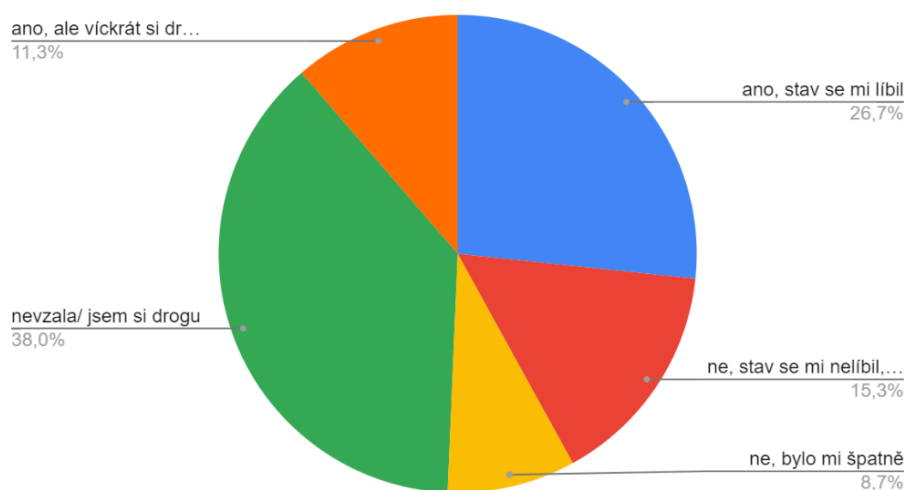
Graf č. 8: Užití drogy ve společnosti

U otázky číslo 8, zabývající se otázkou, zda respondenti užívají drogu, když se jdou bavit do společnosti, je zcela jasný výsledek. Když se jdou respondenti pobavit do společnosti, 82 % si nevezme drogu, ovšem 16 % respondentů si drogu občas vezme a pouhá 2 % si bere drogu pokaždé, když vyráží za zábavou.

Otázka č. 9: Byl/a jste spokojena se stavem, který Vám droga způsobila?

Tabulka č. 9: Stav po požití drogy

Možnosti	Četnost	Procenta
ano, stav se mi líbil	40	26,7 %
ano, ale víckrát si drogu nevezmu	17	11,3 %
ne, bylo mi špatně	13	8,7 %
ne, stav se mi nelíbil, ale špatně mi nebylo	23	15,3 %
ne, mám trvalé následky	0	0 %
nevzal/a jsem si drogu	57	38 %
Celkem	150	100 %

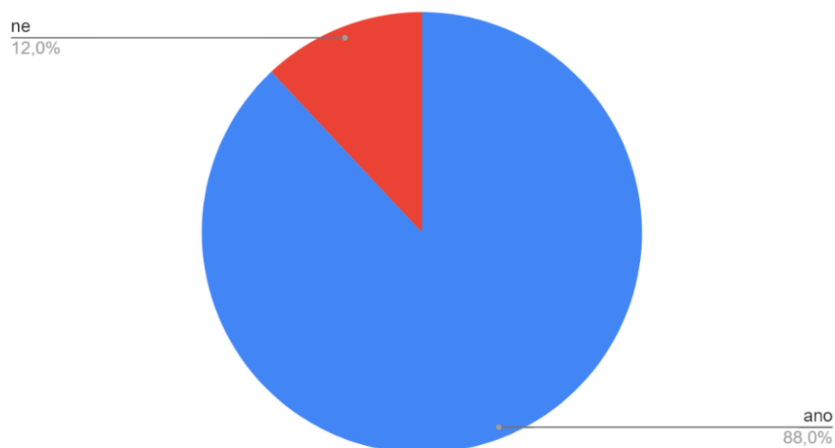
Graf č. 9: Stav po požití drogy

Devátou otázkou jsme se dozvěděli, jak krásně respondenti dotazník vyplňovali, protože je zde nejvíce zastoupena odpověď, která říká, že si drogu nikdy nevzali (38 %) a toto sedí k otázce č. 5, kde stejné procento respondentů odpovědělo, že nikdy nelegální drogu neužili. Ovšem po této odpovědi následuje 40x odpověď (26,7 %), kdy se respondentům stav po požití drogy líbil. Stav se také líbil i 11,3 % vyplňujících, ale ti už si drogu víckrát nevezmou. Dalším 8,7 % se stav nelíbil a bylo jim špatně a 15,3 % se stav rovněž nelíbil, ale zle se jim neudělalo. Dobrá zpráva je, že nikdo po požití drogy nemá trvalé následky – tuto odpověď nikdo nezvolil.

Otázka č. 10: Myslíte si, že jste o problémech drog dobře informován/a?

Tabulka č. 10: Informovanost o drogách

Možnosti	Četnost	Procenta
ano	132	88 %
ne	18	12 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 10: Informovanost o drogách

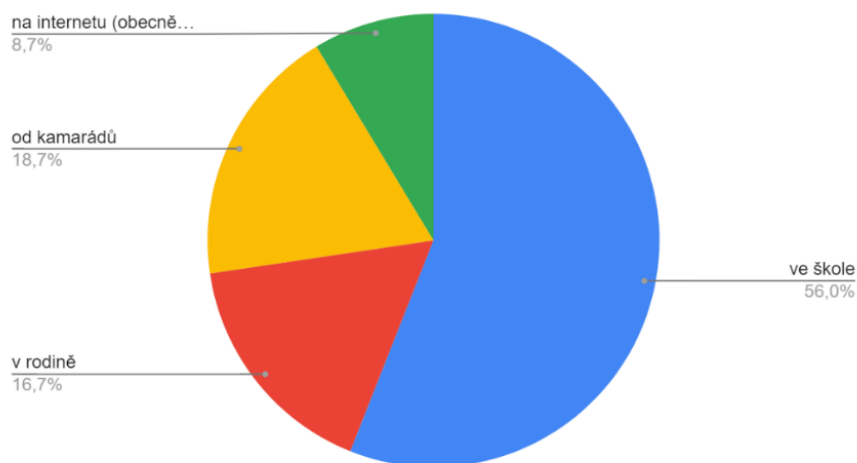
Desátá otázka jsem se chtěla dozvědět, zda si respondenti myslí, že jsou dostatečně informováni o drogové problematice. Výsledky jsou překvapivé, většina (88 %) respondentů uvedla, že ano. Pouhých 12 % si myslí, že nejsou dobře informováni. Dle mého názoru si spousta z nás myslí, že jsme dobře informováni, ale jakmile by se něco přihodilo, je možné, že bychom nevěděli, jak zareagovat.

Otázka č. 11: Kde jste získal/a první informace o drogách?

Tabulka č. 11: První informace o drogách

Možnosti	Četnost	Procenta
ve škole	84	56 %
v rodině	25	16,7 %
od kamarádů	28	18,7 %
na internetu (médiiích)	13	8,7 %
Celkem	150	100 %

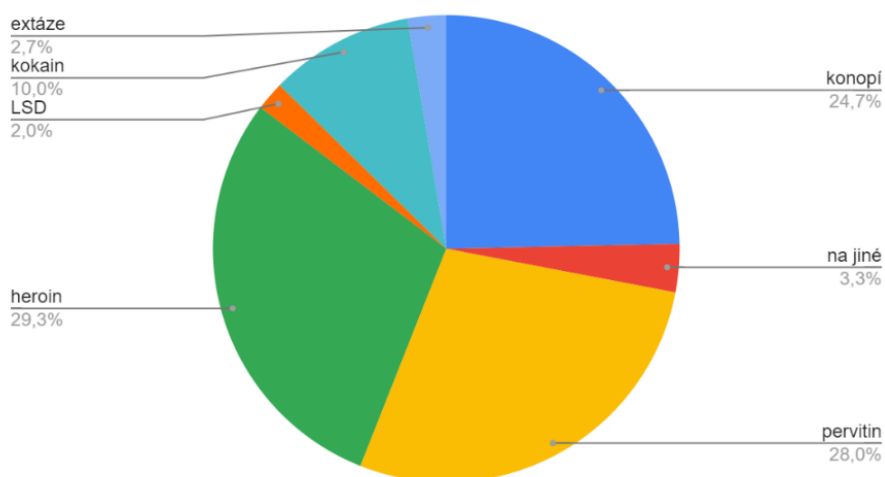
Graf č. 11: První informace o drogách

Otázka číslo 11, která se zabývá dotazem, kde získali respondenti první informace o drogách říká, že více jak polovina (56 %) získala první informace ve škole. Dle mého názoru je to tak správně. Jako druhou nejčastější odpovědí bylo od kamarádů (18,7 %) a o něco málo procent v pozadí v rodině (16,7 %). Minimum (8,7 %) získalo své první informace z internetu, či celkově z médií.

Otázka č. 12: Na jaké droze nejčastěji vzniká závislost?

Tabulka č. 12: Závislost na droze

Možnosti	Četnost	Procenta
konopí	37	24,7 %
extáze	4	2,7 %
heroin	44	29,3 %
kokain	15	10 %
pervitin	28	28 %
LSD	3	2 %
na jiné	5	3,3 %
Celkem	150	100 %

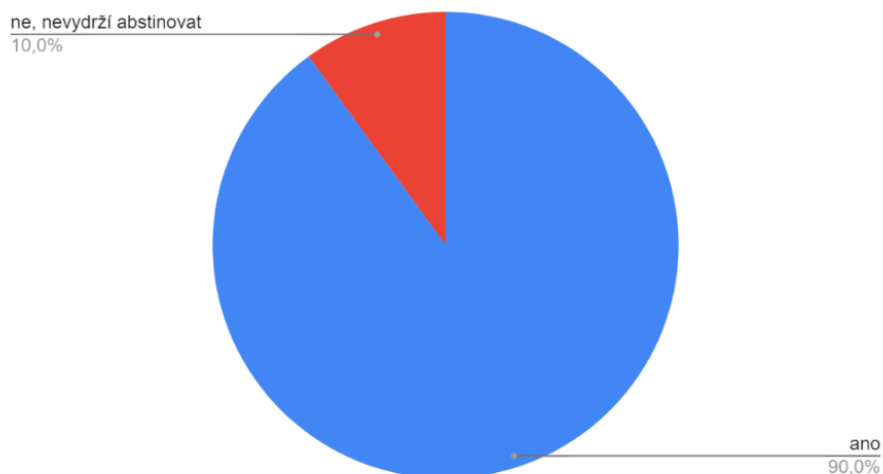
Graf č. 12: Závislost na droze

Výsledky otázky dvanácté, která se zaměřuje na to, na jaké droze vzniká nejčastěji závislost, jsou nejvíce zastoupeny třemi odpověďmi. První třetina si myslí, že nejčastěji vzniká závislost na heroinu (29,3 %), druhá třetina, která je těsně za heroinem si myslí, že je to pervitin (28 %) a do třetice všeho dobrého je to konopí (24,7 %). Další výsledky jsou zastoupeny v malém procentu – kokain (10 %), extáze (2,7 %), LSD (2 %) a 3,3 % respondentů si myslí, že závislost vzniká na jiné droze, než které jsou uvedeny ve výběru.

Otázka č. 13: Věříte, že se drogově závislý může ze své závislosti vyléčit?

Tabulka č. 13: Vyléčení ze závislosti

Možnosti	Četnost	Procenta
ano	135	90 %
ne, nevydrží abstinovat	15	10 %
Celkem	150	100 %

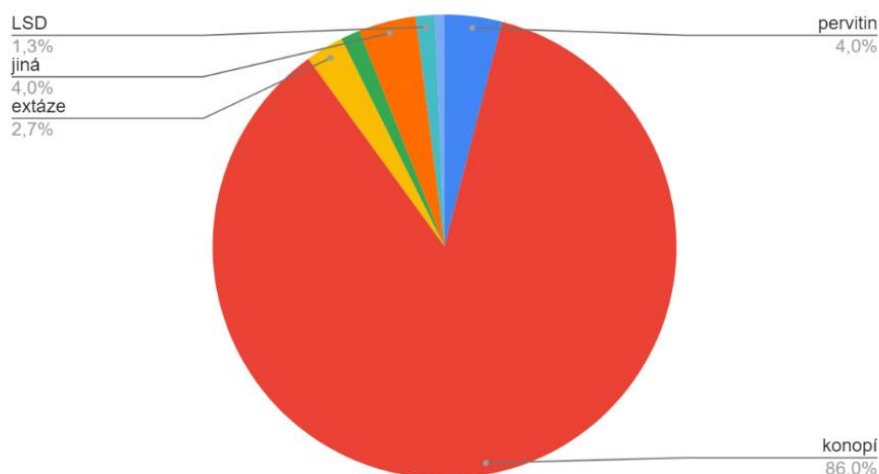
Graf č. 13: Vyléčení ze závislosti

Otázka třináctá se zaměřuje na to, zda se osoba drogově závislá může ze své závislosti vyléčit. Téměř většina respondentů (90 %) odpovědělo, že věří, že se závislá osoba vyléčí. Pouhých 10 % si myslí, že osoby závislé nevydrží abstinovat, a tak se léčbu nezvládne.

Otázka č. 14: Která droga je nejsnadněji k sehnání?

Tabulka č. 14: Nejběžnější droga k sehnání

Možnosti	Četnost	Procenta
konopí	129	86 %
extáze	4	2,7 %
heroin	1	0,7 %
kokain	2	1,3 %
pervitin	6	4 %
LSD	2	1,3 %
jiná	6	4 %
Celkem	150	100 %

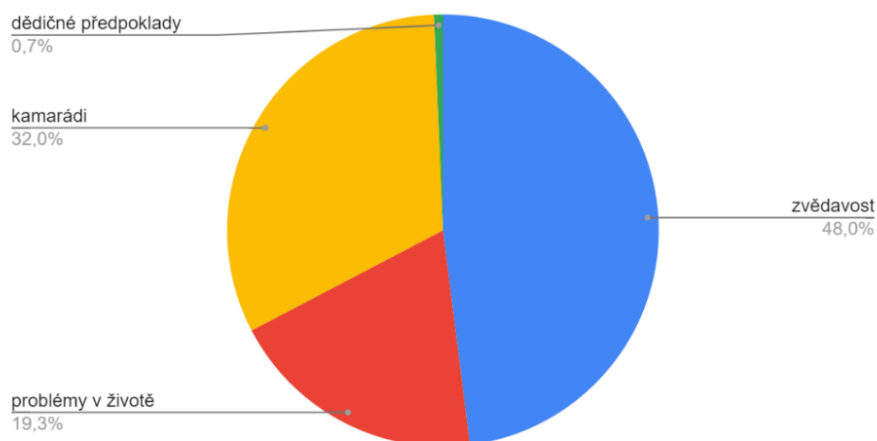
Graf č. 14: Nejběžnější droga k sehnání

Otázka číslo čtrnáct se zaměřuje na nejsnadněji dostupné drogy. Respondenti měli na výběr ze šesti druhů drog a sedmá položka na výběr zahrnovala možnost jiných drog, než které byly v nabídce. Nejběžnější, a tedy i nejsnadnější droga k sehnání je konopí. Tuto odpověď jsem předpokládala a vybralo ji 86 % dotazovaných. Další odpovědi už nemají tak vysoké zastoupení. Druhou pomyslně nejsnadněji dosažitelnou drogou je dle respondentů pervitin nebo jiná, zde nevyjmenovaná, droga (4 %). Extázi vybralo 2,7 % respondentů. Veškeré další odpovědi mají méně jak 2 %. LSD a kokain 1,3 %, heroin 0,7 %.

Otázka č. 15: Co je častým motivem k začátku konzumace drog? Tedy jaké jsou příčiny závislosti?

Tabulka č. 15: Příčiny závislosti

Možnosti	Četnost	Procenta
zvědavost	72	48 %
dědičné předpoklady	1	0,7 %
problémy v životě	29	19,3 %
kamarádi	48	32 %
Celkem	150	100 %

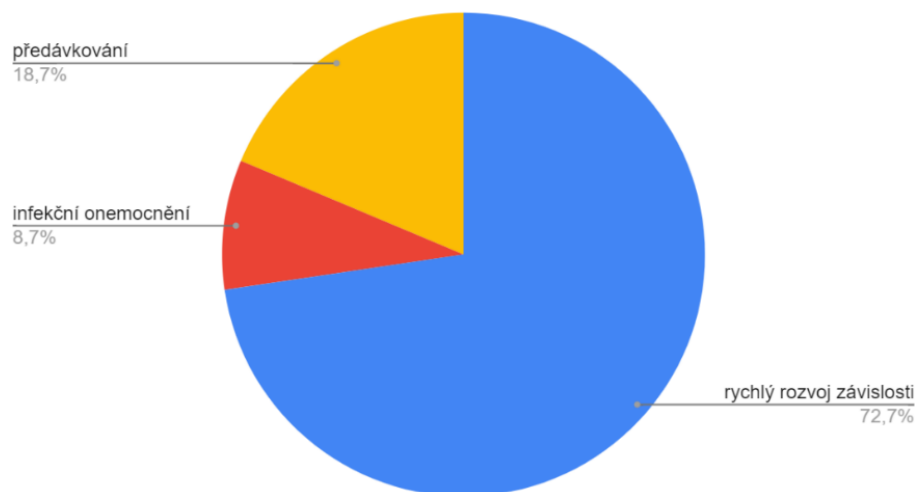
Graf č. 15: Příčiny závislosti

V další, patnácté otázce jsem se zaměřila na příčiny závislosti. Zeptala jsem se respondentů, co je častým motivem k začátku konzumace drog a téměř polovina (48 %) odpověděla, že si myslí, že je to zvědavost. V dnešní době jsou také lidé hodně ovlivnitelní a s tím se pojí druhá nejčastější odpověď, a to že je to kvůli kamarádům. Tuto odpověď vybralo 32 % dotazovaných. V menší míře jsou zastoupeny problémy v životě (19,3 %) a že jsou to dědičné předpoklady si myslí necelé procento (0,7 %.)

Otázka č. 16: Co je největším rizikem spojeným s užíváním drog?

Tabulka č. 16: Rizika

Možnosti	Četnost	Procenta
rychlý rozvoj závislosti	109	72,7 %
předávkování	28	18,7 %
infekční onemocnění	13	8,7 %
Celkem	150	100 %

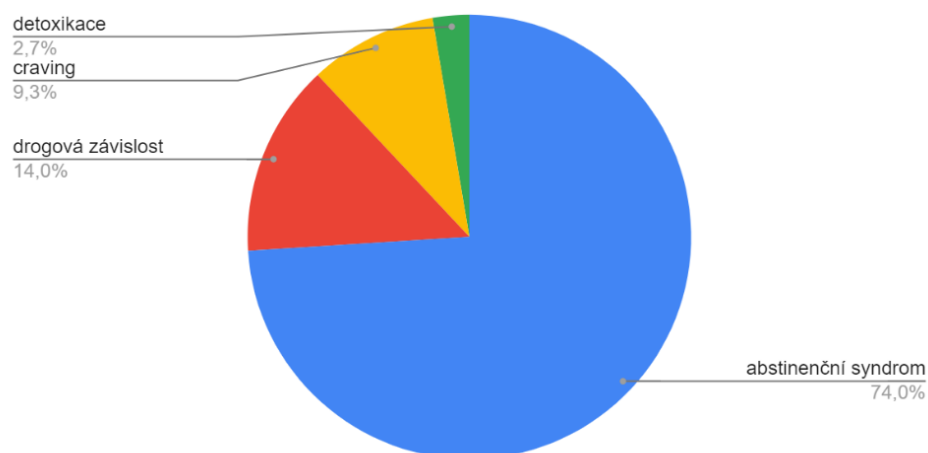
Graf č. 16: Rizika

Otázka číslo 16 je zaměřena na největší rizika při užívání drog. Opět tu je velká převaha jedné odpovědi a tou je rychlý rozvoj závislosti. Tuto odpověď vybralo 72,7 % respondentů. Že je největším rizikem užívání drog předávkování zodpovědělo 18,7 % lidí. To je v dnešní době také velmi obvyklé, člověk ne vždy odhadne množství látky, kterou užije či požije a může se snadno předávkovat. Infekční onemocnění zvolilo 8,7 %, protože ne všechny omamné a psychotropní látky se musí užívat nitrožilně, aby došlo k přenosu infekce.

Otázka č. 17: ... lze označit stav, při němž dochází z důvodu přerušování užívání psychoaktivní látky k mnoha subjektivně nepříjemným pocitům, především bažení po droze, a zpravidla také k somatickým projevům

Tabulka č. 17: Abstinenční syndrom

Možnosti	Četnost	Procenta
drogová závislost	21	14 %
abstinenční syndrom	111	74 %
craving	14	9,3 %
detoxikace	4	2,7 %
Celkem	150	100 %

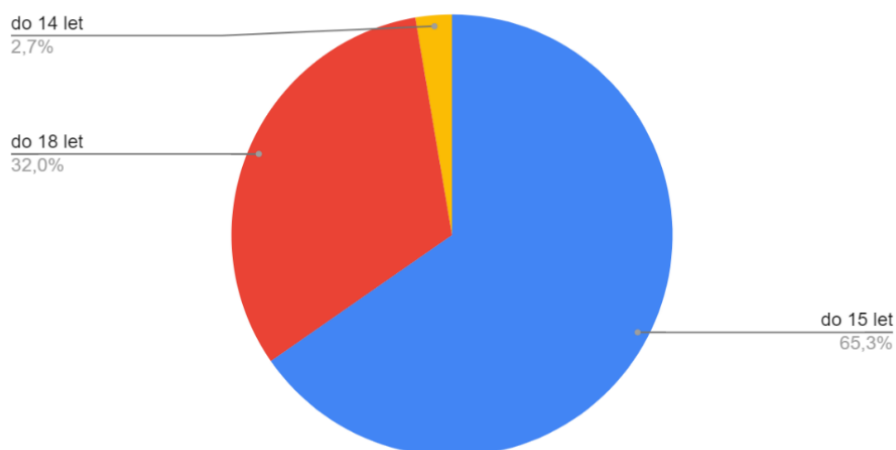
Graf č. 17: Abstinenční syndrom

Tato otázka, otázka sedmnáctá byla jediná, která měla lehce proměnlivou formu. V této otázce jsem napsala definici abstinenčního syndromu a po respondentech jsem vyžadovala výběr ze čtyř názvů, který bude správnou odpovědí pro rozepsanou definici. Téměř tři čtvrtiny dotazovaných odpověděli správně, a to odpověď abstinenční syndrom. Tento výběr volilo 74 % respondentů. Že tato definice značí drogovou závislost odpovědělo 14 % respondentů. Poslední dvě možnosti, které zahrnují craving, neboli bažení po droze a detoxikaci zvolilo malé procento lidí. Craving byl zvolen 9,3 % a detoxikace pouhými 2,7 % dotazovaných.

Otázka č. 18: Do kolika let je v rámci trestního řízení považován člověk za dítě?

Tabulka č. 18: Dítě v trestním řízení

Možnosti	Četnost	Procenta
do 8 let	0	0 %
do 14 let	4	2,7 %
do 15 let	98	65,3 %
do 18 let	48	32 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 18: Dítě v trestním řízení

Otázka číslo 18 je první otázkou zaměřující se na znalost trestního práva. Zeptala jsem se respondentů, zda ví, do kolika let je v trestním řízení považována osoba za dítě. Podle zákona č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, konkrétně § 2 je za dítě považována osoba do 15 let.

Že je za dítě považována osoba do 15 let uvedlo 65,3 % respondentů. Předpokládala jsem, že více jak 80 % uvede, že za dítě je považována osoba do 15 let, ale procenta jsem menší a z toho důvodu **zde nebyla potvrzena H2: Předpokládám, že více jak 80 % respondentů bude vědět, že je za dítě v trestním řízení považována osoba do 15 let.**

Druhou nejvíce vybranou odpovědí byla odpověď do 18 let (32 %). Tato odpověď by byla správná, kdybych se zabývala občanským zákoníkem, ovšem z trestně právního pohledu tato odpověď není správná. Poslední a nejméně volenou možností je věk do 14 let, tato odpověď byla zvolena necelými 3 % (2,7 %)

Otázka č. 19: Jaké znáte trestné činy spojené s drogami?

Otázka č. 19 je jednou ze dvou otázek, které mají možnost otevřených odpovědí. Vyhodnocení této otázky je složitější než vyhodnocování otázek uzavřených. Na výběr byla pouze odpověď „žádné neznám“ a ti, kteří nějaké trestné činy znají, tak je vypsali. Při vyhodnocování této otázky se ukázalo, že 49 respondentů zaškrtnulo, že žádné trestné činy nezná. U dalších číselných údajů a odpovědí už nelze vycházet z toho, že celkový počet respondentů (a tedy i odpovědí) je 150, protože v této otevřené otázce měl každý možnost napsat vícero odpovědí. Vybrala jsem tedy ty nejčastěji vypisované trestné činy.

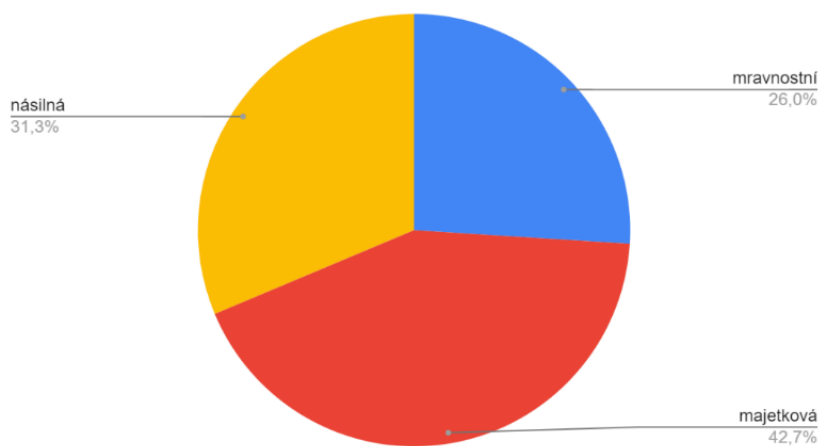

Nejvíce respondentů (76) uvedlo trestný čin § 283 *Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy* – v dotazníku zobrazované jako odpověď „držení, výroba a prodej“. Hned za touto odpovědí je co do četnosti odpověď „žádné neznám“. Častokrát (26x) se tu objevuje také trestný čin krádeže § 205 *Krádež*. Samozřejmě nesmí chybět odpověď „řízení pod vlivem“ (12), kterou zařazují pod § 274 *Ohrožení pod vlivem návykové látky*. Jako poslední, nejvíce uváděnou odpovědí (10) je trestný čin § 287 *Šíření toxikomanie*. Mezi další, ovšem o dost méně uváděné odpovědi patří: podání drogy jiné osobě, pašování, užívání drog, prostituce, ublížení na zdraví, násilí či vandalismus.

Otázka č. 20: Jaká trestná činnost je ve spojitosti s drogami nejčastější?

Tabulka č. 19: Trestná činnost

Možnosti	Četnost	Procenta
majetková	64	42,7 %
násilná	47	31,3 %
mravnostní	39	26 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 19: Trestná činnost

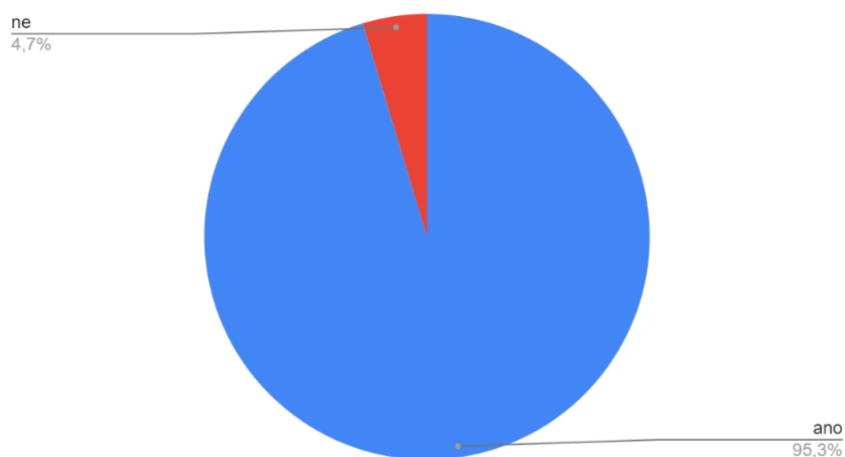
Ve dvacáté otázce jsem chtěla zjistit, zda mají respondenti přehled o tom, jaká trestná činnost je ve spojení s drogami nejčastější. Na výběr měli z trestné činnosti majetkové, násilné a mravnostní. Výsledky se dají dle počtu procent dělit na téměř stejné třetiny. Majetková trestná činnost byla zvolena 42,7 % respondentů. Majetková trestná činnost zahrnuje kapesní krádeže, vykrádání automobilů či rovnou krádež automobilů

a mnoho dalších trestných činů. Útoky proti fyzické nebo psychické integritě člověka, a to ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, resp. pohrůžky násilí vůči osobě, toto vše zahrnuje násilná trestná činnost, kterou vybralo 31,3 % respondentů. Poslední možnost, tedy mravnostní trestnou činnost, která zahrnuje trestné činy vyjmenované zejména v třetí hlavě zvláštní části trestního zákoníku (§ 185-193b) zvolilo 26 % dotázaných (Policie České republiky, 2019, online)

Otázka č. 21: Je nabízení marihuany trestné?

Tabulka č. 20: Nabízení marihuany

Možnosti	Četnost	Procenta
ano	143	95,3 %
ne	7	4,7 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 20: Nabízení marihuany

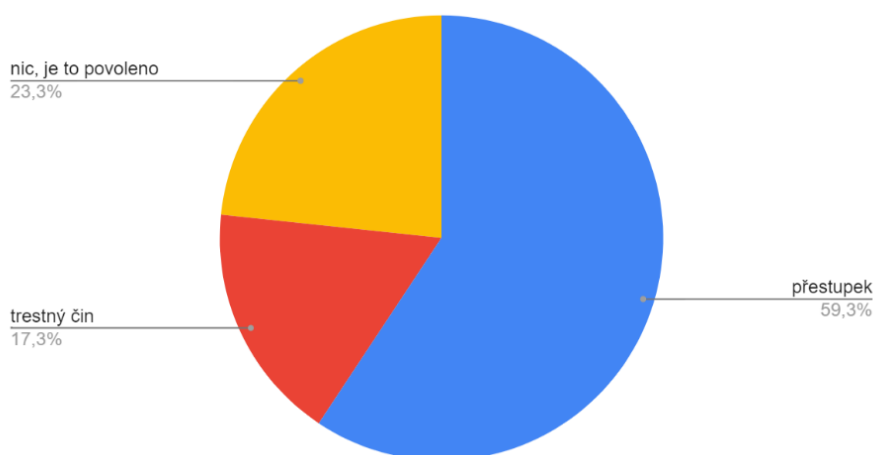
Otázka číslo 21 jsem chtěla zjistit, jestli si respondenti myslí, že je nabízení marihuany trestné anebo není. Výsledky jsou zcela jednoznačné a správné. Pouhých necelých 5 % (4,7 %) uvedlo, že nabízení marihuany není trestné. Ale opak je pravdou. Nabízení marihuany totiž spadá pod šíření toxikomanie, kterou nalezneme v §287 Trestního zákoníku, který říká: „Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Vysoké procento odpovědí (95,3 %) získala odpověď ano, nabízení marihuany je trestné. Tímto je **potvrzena H3: Předpokládám, že více jak 90 % respondentů vybere možnost, že nabízení marihuany je trestné.**

Otázka č. 22: Je přechovávání omamné a psychotropní látky v množství větším než malém pro vlastní potřebu přestupek nebo trestný čin?

Tabulka č. 21: Množství větší než malé

Možnosti	Četnost	Procenta
přestupek	89	59,3 %
trestný čin	26	17,3 %
nic, je to povoleno	35	23,3 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 21: Množství větší než malé

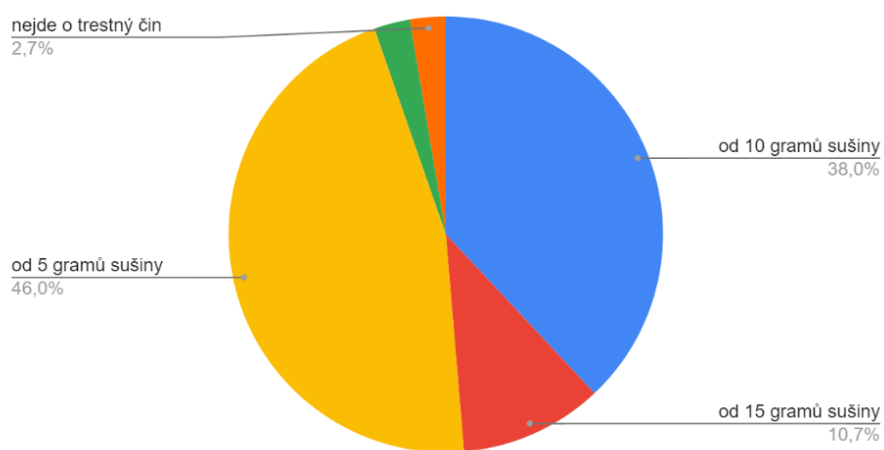
Otázka číslo 22 se zabývá dotazem, zda je přechovávání omamné a psychotropní látky v množství větším než malém pro vlastní potřebu přestupek anebo už trestný čin. Přestupek vybralo 59,3 % respondentů. Ovšem Trestní zákoník v §284 říká, že „*Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

S tím se pojí odpověď, která je zastoupena 17,3 % a to trestný čin. Zde tudíž nebyla potvrzeno pátá hypotéza. **H4: Domnívám se, že více jak polovina respondentů (50 %) si bude myslet, že přechovávání omamné látky v množstvím větším, než malém je považováno za trestný čin.** Překvapivých 23,3 % si myslí, že přechovávání omamné a psychotropní látky je v pořádku a osoba nemá být nijak sankciována.

Otázka č. 23: Od jakého množství marihuany/konopí „pro vlastní potřebu“ jde o trestný čin?

Tabulka č. 22: Množství marihuany pro vlastní potřebu

Možnosti	Četnost	Procenta
Od 5 g sušiny	69	46 %
od 10 g sušiny	57	38 %
od 15 g sušiny	16	10,7 %
od 20 g sušiny	4	2,7 %
nejde o trestný čin	4	2,7 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 22: Množství marihuany pro vlastní potřebu

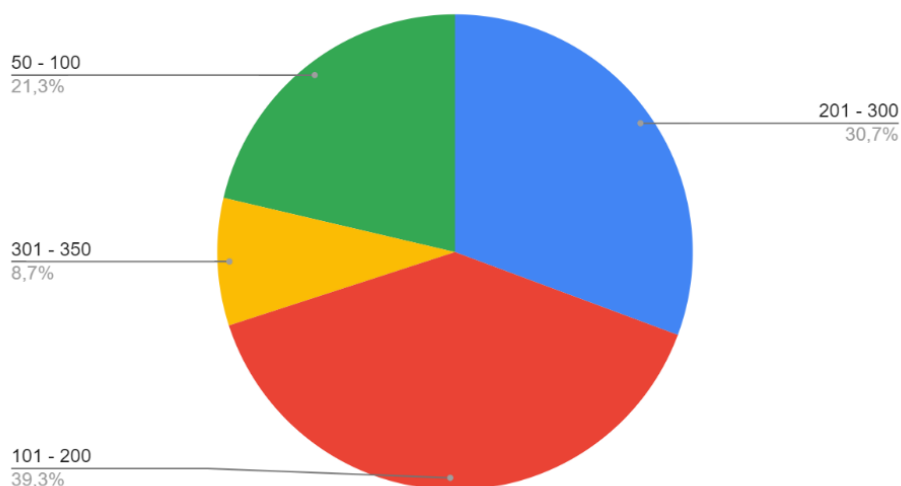
V otázce číslo 24 jsem se respondentů tázala, od jakého množství marihuany „pro vlastní potřebu“ jde o trestný čin. Výsledky jsou překvapivé. Že je přechovávání marihuany trestné od 5 gramů sušiny uvedlo 46 % respondentů. Druhou nejčastější odpovědí je od 10 gramů sušiny. Tuto odpověď zvolilo 38 % respondentů. Tato odpověď je dle právního hlediska správná, neboť zákon č. 167/1998 Sb. Zákon o návykových

látkách v § 39 odst. 2 uvádí: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu“ (Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách). V takto uvedeném případě by se jednalo pouze o přestupek. Je nutné zmínit, že přechovávání návykové látky v malém množství pro vlastní potřebu je přestupkem pouze do 10 gramů sušiny, pokud se bavíme o marihuaně. Tudíž o trestný čin se jedná, jakmile přechovávání marihuany převyší 10 gramů. 10,7 % dotazovaných si myslí, že o trestný čin se jedná od 15 gramů sušiny a výběr odpovědi „od 20 gramů sušiny“ či „nejde o trestný čin“ uvedlo v obou případech 2,7 % respondentů.

Otázka č. 24: Kolik bylo podle Vás v roce 2017 odhaleno pěstíren konopí?

Tabulka č. 23: Pěstírny konopí

Možnosti	Četnost	Procenta
50–100	32	21,3 %
101–200	59	39,3 %
201–300	46	30,7 %
301–350	13	8,7 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 23: Pěstírny konopí

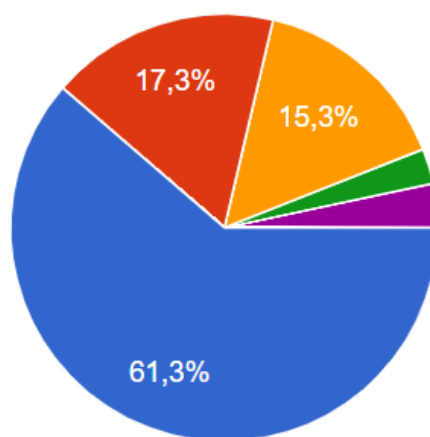
Otázkou 24. jsem se zeptala respondentů, kolik si myslí, že bylo v roce 2017 odhaleno pěstíren konopí. Na výběr měli ze čtyř možností, a právě tu správnou odpověď vybralo nejméně respondentů. Není divu, nikdo by nečekal tak vysoké číslo. Dle Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2017 odhalila Policie ČR

a Celní správa ČR 305 pěstíren konopí. Odpověď, která by zahrnovala toho správné (301-350) číslo zvolilo 8,7 %. Nejvíce byla zastoupena odpověď 101-200 a to 39,3 %. Necelých 31 % (30,7 %) vybralo odpověď 201-300. Jako poslední odpověď 50-100 pěstíren konopí zvolilo 21,3 %.

Otázka č. 25: Kolik kusů extáze na osobu už je považováno za trestný čin?

Tabulka č. 24: Extáze a trestný čin

Možnosti	Četnost	Procenta
3 kusy	92	61,3 %
4 kusy	26	17,3 %
5 kusů	23	15,3 %
6 kusů	4	2,7 %
více než 6	5	3,3 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 24: Extáze a trestný čin

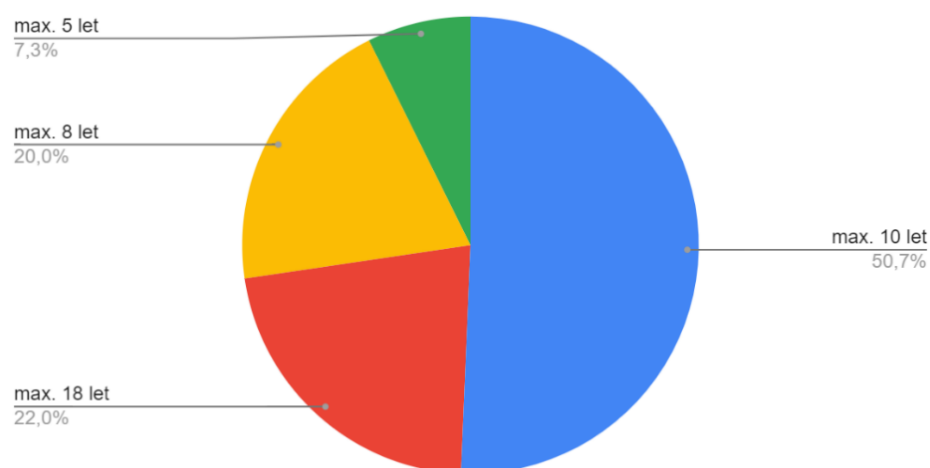
V otázce číslo 25 mě zajímalo, jestli populace ví, od kolika kusů extáze jde o trestný čin a do kdy je to „pouze“ přestupek. Výsledky jsou velmi blízko pravdě, avšak více jak 60 % (61,3 %) zvolilo odpověď, že o trestný čin se jedná už od 3 kusů extáze. Správná odpověď je odpověď druhá, tedy od 4 kusů extáze – tuto odpověď zvolilo 17,3 % dotazovaných. Respondenti byli pravdě poblíž. Další, častější odpovědí bylo, že o trestný čin se jedná až při držení více jak 5 kusů extáze. Tato odpověď se procentuálně velmi

blížila předchozí odpovědi, zvolilo ji 15,3 % respondentů. Poslední dvě odpovědi nevybralo takové množství lidí, protože počty kusů jsou opravdu vysoké. Šest kusů extáze zvolilo 2,7 % a poslední možnost, více jak 6 kusů vybralo 3,3 % dotazovaných.

Otázka č. 26: Jaký maximální trest lze uložit na nejzávažnější drogový trestný čin?

Tabulka č. 25: Trestání nejzávažnějšího drogového trestného činu

Možnosti	Četnost	Procenta
max. 5 let	11	7,3 %
max. 8 let	30	20 %
max. 10 let	76	50,7 %
max. 18 let	33	22 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 25: Trestání nejzávažnějšího drogového trestného činu

Na otázku, jaký maximální trest lze uložit za nejzávažnější drogový trestný čin odpověděla více jak polovina respondentů (50,7 %) odpovědí „max. 10 let“. Druhou nejčastější odpovědí bylo „max. 18 let“, kdy takto odpovědělo 22 % respondentů. Obě dvě varianty zahrnují dost vysoké trestní sazby. O pouhých 2 % získala odpověď maximálně 8 let. Nejméně procent dostala odpověď „max. 5 let“, kterou vybralo 7,3 % dotazovaných. Jde vidět, že se respondenti vyznají v trestních sazbách a zločince by odsoudili na poměrně dost let.

Otázka č. 27: Do jaké organizace byste zavítal/a, kdybyste chtěl/a pomoci osobě závislé na drogách?

Jedna z posledních otázek mého dotazníku měla opět možnost otevřené odpovědi. Cílem bylo se dozvědět, jaké pomáhající organizace respondenti znají. Jako v otázce číslo 19 šlo vybrat pouze „žádnou neznám“ anebo nějaké organizace vypsát. Ani v této otázce nelze vycházet z toho, že by 150 respondentů znamenalo 150 odpovědí – respondenti mohli napsat organizací více. A i z tohoto důvodu odpovědi nelze zaznamenat do grafu.

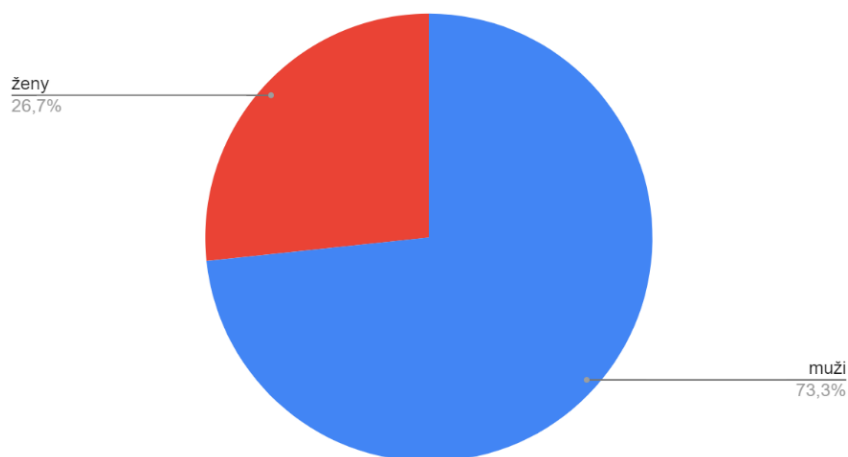
Našlo se více organizací, než jsem předpokládala, ale i přesto 75 respondentů uvedlo, že žádnou organizaci, kam by zašli, kdyby chtěli pomoci osobě závislé na drogách, neznají. Nejvíce uváděnou organizací byla organizace Laxus, kterou uvedlo 24 dotazovaných. Druhou nejčastěji zmiňovanou odpovědí sice není organizace, ale je to také možnost, kam zajít a tím je psychiatrická léčebna, kterou napsalo 17 respondentů. Nadaci Drop In uvedlo 15 respondentů a 12 respondentů napsalo, že by zašlo do kontaktního centra. Všechny tyto odpovědi považuji za skvělé, je obdivuhodné, kolik lidí zná nějaké takové organizace a věděli by, na koho se případně obrátit. Mezi méně zastoupené, ale stále nezapomenuté organizace, které jsem v odpovědích našla, patří nízkoprahová centra, různé poradny, Semiramis, Magdalena, Sananim, Prostor Pro či Teen Challenge.

Otázka č. 28: Kdo je častěji klientem adiktologických programů?

Tabulka č. 26: Klienti adiktologických programů

Možnosti	Četnost	Procenta
muži	110	73,3 %
ženy	40	26,7 %
Celkem	150	100 %

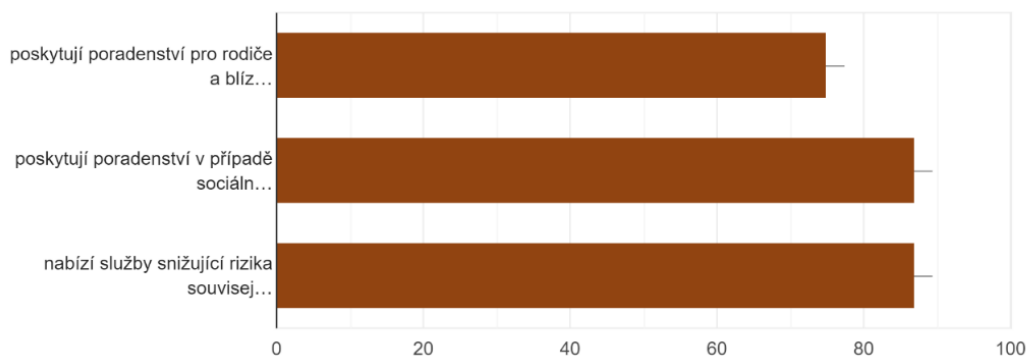
Graf č. 26: Klienti adiktologických programů

Z otázky číslo 28, kdy jsem se respondentů zeptala, kdo je častějším klientem adiktologických programů, je ve velkém zastoupení odpověď, že muži. Takto odpovědělo neuvěřitelných 73,3 % dotazovaných. A také mají pravdu. Opravdu jsou častějšími klienty muži. Odpověď že ženy, zvolilo 26,7 % respondentů. Ženy jsou také klientkami adiktologických programů, ovšem v menším zastoupení.

Otázka č. 29: Co dělají kontaktní centra?

Tabulka č. 27: Kontaktní centra

Možnosti	Četnost	Procenta
poskytují poradenství pro rodiče a blízké uživatelů drog	75	50 %
poskytují poradenství v případě sociálních potíží, zájmu o léčbu, motivační trénink před léčbou	87	58 %
nabízí služby snižující rizika související s užíváním návykových látek	87	58 %
Celkem	x	x

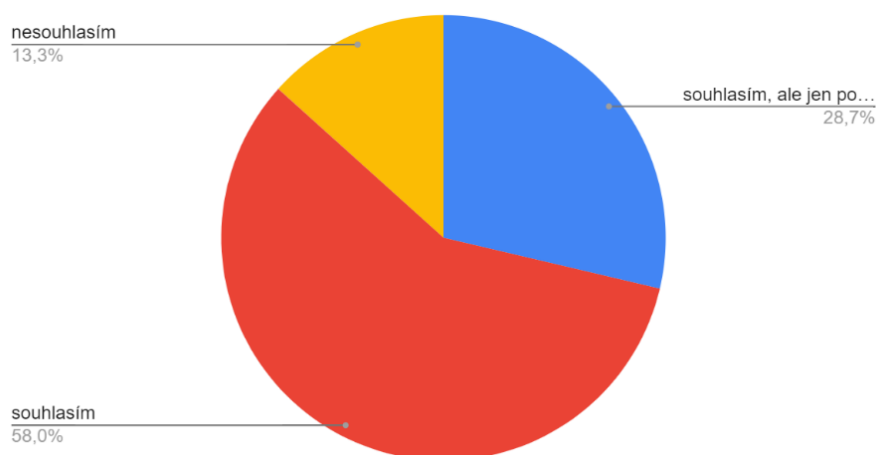
Graf č. 27: Kontaktní centra

Předposlední otázka, otázka číslo 29 byla jedinou otázkou v dotazníku, kde respondenti mohli vybrat více odpovědí. Byl to takový menší chyták, protože všechny odpovědi jsou správné. Všechny vypsané činnosti kontaktní centra poskytují.

Otázka č. 30: Souhlasíte s programem Harm Reduction? (= bezplatná distribuce injekčních stříkaček, kondomů, základní lékařské ošetření pro uživatele drog?)

Tabulka č. 28: Harm Reduction

Možnosti	Četnost	Procenta
souhlasím	87	58 %
souhlasím, ale jen pokud si tuto službu budou hradit sami, za své vlastní náklady	43	28,7 %
nesouhlasím	20	13,3 %
Celkem	150	100 %

Graf č. 28: Harm Reduction

Poslední, 30. otázka se zabývá programem Harm Reduction. Program Harm Reduction zahrnuje bezplatnou distribuce injekčních stříkaček, kondomů, základní lékařské ošetření pro uživatele drog a další služby. Moje otázka zněla, zda s tímto respondenti souhlasí. Více jak polovina (58 %) odpověděla, že s tímto poskytováním služeb souhlasí. Téměř 30 % (28,7 %) odpovědělo, že s tím souhlasí, ale pokud si to budou klienti hradit sami na své náklady. Tuto odpověď jsem čekala jako nejčastější. Díky těmto odpovědím se **nepotvrzuje H5: Předpokládám, že přes 50 % lidí bude souhlasit s programem Harm Reduction, jen pokud si ho budou uživatelé sami financovat.** Pouhých 13,3 % odpovídajících uvedlo, že s takovou službou nesouhlasí, ani kdyby si ji platili sami, ani kdyby jim byla poskytována zadarmo – tak, jak je.

5.5 Vědomostní test

Jelikož je dotazník poměrně dlouhý, využila jsem situace a vybrala pár otázek, které se dají považovat za vědomostní a podívala se na výsledky, jak se respondentům v daném tématu daří. Vědomostních otázek je celkem 12 a vždy byla jen jedna možnost správná.

Výčet vědomostních otázek

1. Na jaké droze nejčastěji vzniká závislost?
2. Která droga je nejsnadněji k sehnání?
3. Co je častým motivem k začátku konzumace drog? Tedy jaké jsou příčiny závislosti?
4. Co je největším rizikem spojeným s užíváním drog?

5. ... lze označit stav, při němž dochází z důvodu přerušování užívání psychoaktivní látky k mnoha subjektivně nepříjemným pocitům, především bažení po droze, a zpravidla také k somatickým projevům
6. Do kolika let je v rámci trestního řízení považován člověk za dítě?
7. Jaká trestná činnost je ve spojitosti s drogami častější?
8. Je nabízení marihuany trestné?
9. Je přechovávání omamné a psychotropní látky v množství větším než malém pro vlastní potřebu přestupek anebo trestný čin?
10. Od jakého množství marihuany/konopí „pro vlastní potřebu“ jde o trestný čin?
11. Kolik kusů extáze na osobu už je považováno za trestný čin?
12. Jaký maximální trest lze uložit za nejzávažnější drogový trestný čin?

Výčet možných odpovědí

V tomto vědomostním testu byla vždy jen jedna správná odpověď. Níže zmiňuji všechny možné odpovědi a tučně označená odpověď je ta správná.

1. konopí, extáze, **heroin**, kokain, pervitin, LSD, na jiné
2. **konopí**, extáze, heroin, kokain, pervitin, LSD, na jiné
3. **zvědavost**, dědičné předpoklady, problémy v životě, kamarádi
4. **rychlý rozvoj závislosti**, předávkování, infekční onemocnění
5. drogová závislost, **abstinenční syndrom**, craving, detoxikace
6. do 8 let, do 14 let, **do 15 let**, do 18 let
7. **majetková**, násilná, mravnostní
8. **ano**, ne
9. přestupek, **trestný čin**, nic, je to povoleno
10. od 5 gramů sušiny, **od 10 gramů sušiny**, od 15 gramů sušiny, od 20 gramů sušiny, nejde o trestný čin
11. 3, **4**, 5, 6, více než 6
12. max. 5 let, max. 8 let, max. 10 let, **max. 18 let**

5.6 Vyhodnocení vědomostního testu

Dle následujících dat bylo pomocí vědomostního testu zjištěno, že každý respondent věděl minimálně 3 vědomostní otázky z 12 celkových. Nejlepších výsledků dosáhl pouze jeden respondent, který získal 10 bodů z 12 bodů. Když se na to podíváme jako na celek, je zřejmé, že výsledky laiků jsou průměrné, jelikož nejvíce respondentů dosáhlo 7 bodů z 12 otázek, což je více jak polovina správně zodpovězených otázek.

Tabulka č. 29: Výsledky vědomostních otázek

Počet správných odpovědí	Počet respondentů	Úspěšnost	Známka
0	0	0 %	x
1	0	0 %	x
2	0	0 %	x
3	4	25,00 %	4
4	12	33,33 %	4
5	36	41,67 %	3
6	37	50,00 %	3
7	43	58,33 %	3
8	14	66,67 %	2
9	3	75,00 %	2
10	1	83,33 %	1
11	0	0 %	x
12	0	0 %	x
Celkový součet	150		

Pro konečné vyhodnocování vědomostního testu jsem si vybrala tabulku vytvořenou autory Gavora, Chráska, Nimierko, kterou jsem obohatila o klasifikaci velmi mírou, jelikož dotazník/test byl vyplněn laiky, kteří by podle klasifikace běžné dostali většinou známku 5 – nedostatečný. Jak jsem již výše zmiňovala, výsledky testů jsou průměrné, jestliže jsou hodnoceny dle klasifikace velmi mírné. Pokud by byl dotazník vyplněn pouze respondenty v oboru, rozhodně by byly výsledky lepší a spoustu dotázaných by dostalo známky 1 – výborný nebo 2 – chvalitebný. Pozitivní na tomto vyhodnocení je, že nikdo nedostal známku 5 – nedostatečný, nejhorší udělenou známkou

je 4 – dostatečný a nejlépe udělenou známkou je 1 – výborný. S výsledky jsem spokojena a příjemně překvapena, že lidé mají alespoň průměrné znalosti, co se týče oblasti drog a trestního zákoníku. Navíc je zde potvrzena **H6: „Předpokládám, že výsledky vědomostního testu dopadnou průměrně, tedy že celek respondentů v průměru odpověděl alespoň na polovinu otázek správně.“**

Tabulka č. 30: Klasifikace testů

Klasifikace podle procenta správně vyřešených úloh					
Známka	1	2	3	4	5
Klasifikace velmi mírná	81-100	61-80	41-60	21-40	0-20
Klasifikace běžná	91-100	81-90	71-80	61-70	0-60
Klasifikace přísná	96-100	88-95	82-87	70-81	0-69
Klasifikace velmi přísná	95-100	90-94	85-89	80-84	0-79

5.7 Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami

Výsledky hypotéz jsou uvedeny výše, přímo u grafu a tabulky, která patří k dané otázce a hypotéze, ovšem pro větší přehlednost jsem se rozhodla udělat krátké shrnutí ve formě porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami.

5.7.1 Znění hypotéz

- Hypotéza č. 1: „Domnívám se, že více jak 50 % respondentů užilo ve svém životě drogu.“
- Hypotéza č. 2: „Předpokládám, že více jak 80 % respondentů bude vědět, že je za dítě v trestním řízení považována osoba do 15 let.“
- Hypotéza č. 3: „Předpokládám, že více jak 90 % respondentů vybere možnost, že nabízení marihuany je trestné.“
- Hypotéza č. 4: „Domnívám se, že více jak polovina respondentů (50 %) si bude myslet, že přechovávání omamné látky v množství větším, než malém je považováno za trestný čin.“

- Hypotéza č. 5: „Předpokládám, že přes 50 % lidí bude souhlasit s programem Harm Reduction, jen pokud si ho budou uživatelé sami financovat.“
- Hypotéza č. 6: „Předpokládám, že výsledky vědomostního testu dopadnou průměrně, tedy že celek respondentů v průměru odpověděl alespoň na polovinu otázek správně.“

5.7.2 Shrnutí výsledků

- Výsledek hypotézy č. 1: První hypotéza se podle předpokladu potvrdila. Výsledky překonaly můj předpoklad o 12 %, tedy 62 % uvedlo, že ve svém životě užilo drogu. Tento počet procent odpovídá 93 respondentům ze 150 celkových.
- Výsledek hypotézy č. 2: Hypotéza druhá bohužel nenaplnila moji představu a nebyla potvrzena. Více jak polovina respondentů sice věděla, že za dítě je v trestním řízení považována osoba do 15 let, ale uvedlo tak pouhých 65,3 % dotázaných a tím pádem nebyla potvrzena, protože jsem předpokládala více jak 80 % s touto odpovědí. Odpovědělo tak 98 ze 150 dotázaných.
- Výsledky hypotézy č. 3: Třetí hypotéza se více než potvrdila. Můj předpoklad byl, že více jak 90 % respondentů odpoví, že nabízení marihuany je trestné. Výsledky jsou dokonce o 5,3 % vyšší, než jsem předpokládala. Odpověděla tak téměř většina respondentů a to 143 z celkových 150 osob.
- Výsledky hypotézy č. 4: Výsledky této hypotézy ukazují, že se hypotéza ani zdaleka neblížila předpokládanému výsledku, a tudíž nebyla potvrzena. Většina respondentů odpověděla špatně a myslela si, že přechovávání omamné a psychotropní látky v množství větším, než malém je pouze přestupkem. Odpověď „trestný čin“ zvolilo pouhých 17,3 % respondentů, tedy 26 osob ze 150 dotázaných.
- Výsledky hypotézy č. 5: Předposlední hypotéza se nepotvrdila, protože větší část respondentů souhlasí s programem Harm Reduction a mé předpoklady byly takové, že s tím dotazovaní souhlasit budou, ale jen za předpokladu, že by si tento program hradili toxikomani sami. Výsledky mě překvapily. Že by si osoby závislé na drogách měly tento program hradit sami uvedlo 28,7 % respondentů, což odpovídá 43 osobám ze 150 celkových.

- Výsledky hypotézy č. 6: Poslední, šestá hypotéza, který se týkala výsledků vědomostního testu se potvrdila. Přesně 50 % respondentů získalo ve vědomostním testu průměrnou známku, tedy 3 – dobrá a měli alespoň polovinu vědomostních otázek správně.

5.7.3 Konstatování výsledků hypotéz

Zdůvodnění, proč hypotézy byly nebo nebyly potvrzeny je následující. Dle mého názoru výsledky odpovídají dnešní době. Například hypotéza č. 1, kdy jsem předpokládala, že více jak polovina respondentů ve svém životě užila drogu. V dnešní době je dost pravděpodobné, že se spousta mladých lidí dostane ke droze a pomalu ani neví jak. Ať už to dělají ze zvědavosti z účinku, kvůli kamarádům, aby zapadli do party, anebo aby zapomněli na své životní problémy.

Hypotéza číslo 2 poukazuje na to, že ne všichni vědí, do kolika let je osoba v trestním řízení považována za dítě. Dle mého názoru si to spousta lidí spletlo s občanským zákoníkem, kde je opravdu za dítě považována osoba do 18 let. V trestním řízení je tomu ale jinak. Osoba od 15 do 18 let je poté nazývána mladistvým, ale určitě ne dítětem.

Třetí hypotéza potvrzuje alespoň základní znalost trestního zákoníku. Jsem ráda, že téměř všichni jsou si vědomi toho, že nabízení marihuany je trestné. Předpokládám, že když ví tuto skutečnost, poté musí být jasné, že i nabízení mnohem tvrdších drog je trestným činem.

Co mě ovšem zaráží jsou výsledky čtvrté hypotézy, která nebyla potvrzena. Spousta lidí uvedlo, že přechovávání omamně a psychotropní látky v množství větším, než malém je přestupkem. Bohužel je to mnohem více sankcionováno a jedná se o trestný čin. Myslím, že takto odpověděli lidi, kteří se v drogách neorientují a nemusí to vědět. Ovšem pokud by takto odpověděla osoba, která drogy užívá, viděla bych to jako problém. Když už chce drogy brát, měla by se orientovat alespoň v těchto základních věcech, kdyby se náhodou dostala do konfliktu se zákonem.

Pátá a předposlední hypotéza mě potěšila. Jsem ráda, že více jak polovina souhlasí s tímto programem, aniž by si ji drogově závislí museli sami financovat. Je hezké vidět, že respondenti souhlasí s takovouto pomocí.

Výsledky vědomostního testu, k čemuž se pojí poslední hypotéza s číslem 6 jsou přesně takové, jaké jsem předpokládala. Většina respondentů byli laici, kteří se nepohybují v oboru, ale pár lidí, kteří se v tomto oboru vyznají mohli ovlivnit celkové

výsledky. Dotazovala jsem se na základní otázky, který by měl vědět téměř každý, a tak jsem ráda, že to nedopadlo nikterak špatně. Mohlo to být lepší a respondenti můžou mít více povědomí o této problematice, ale také to mohlo být horší a výsledky mohly dopadnout o něco hůř.

5.8 Shrnutí

Cílem empirické části bylo zjištění, jaké povědomí má široká veřejnost o drogové problematice a s ní spojených trestných činech. Dotazník vyplňovaly především ženy s dokončeným středoškolským vzděláním s maturitou a také s ukončeným vysokoškolským vzděláním.

Na začátku výzkumu jsem si stanovila čtyři cíle, kterých bych pomocí dotazníku chtěla dosáhnout a také šest hypotéz, kdy ne všechny byly potvrzeny. Co se týče cílů, tak jedním z prvních bylo zjištění kolik respondentů užilo nelegální návykovou látku. Zjištění bylo šokující, protože více jak nadpoloviční většina dotázaných ve svém životě drogu užila. S tím se také pojí fakt, že více jak polovině respondentů byla v minulosti droga nabízena a polovina ji bez problémů přijala. Příjemným překvapením se mi v tomto dotazníku dostalo odpověďmi v otázce osmé, kdy jsem se dotazovala, zda respondent užívá drogy, když se jde bavit do společnosti. Téměř většina, přesněji 82 % uvedlo, že si drogu nebere. Z předcházejících faktů se mohlo zdát, že je společnost téměř zvrácená, ale opak je naštěstí pravdou. Posledním cílem bylo zjistit, jestli má veřejnost povědomí o trestných činech spojených s drogami, a zde uvedla více jak nadpoloviční většina trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

První, pomyslná část dotazníku byla zaměřena na užívání drog. Bylo zjištěno, že velké procento respondentů má ve svém okolí osobu, která pravidelně užívá drogy a také že si téměř většina myslí, že je o problémech drog dobře informována, kdy nejvíce informací mají ze školy či od kamarádů. Dle velkého množství odpovědí je nejčastější drogou k sehnání konopí, což je také pravda, protože je to nejrozšířenější droga vůbec a mnoho lidí ji pomalu za drogu ani nepovažuje.

Další, obsáhlá část dotazníku se věnuje trestným činům a trestům. Více jak polovina respondentů si správně myslí, že do 15 let je osoba v trestním řízení považována za dítě a co se týče výše zmíněného konopí, správně uvedlo více jak 95 % respondentů, že pokud

jde o nabízení marihuany, je to trestné. Za nejzávažnější drogový trestný čin, lze dle respondentů, uložit nejvyšší trest s odnětím svobody maximálně 10 let.

Celkově by se dalo říct, že je veřejnost poměrně znalá v oblasti drog a drogových problémech, ale o něco méně s legislativou, která se k drogám pojí. Což pokládám za nedostatek a myslím si, že by se to mělo v budoucnu zlepšit, až již studiem na školách, různých přednáškách či samostudiu. Protože jak se říká „neznalost zákona nikoho neomlouvá“.

Co se týče shrnutí vědomostního testu, který byl zodpovězen laiky, byla jsem příjemně překvapena, že široká veřejnost má alespoň průběrné znalosti či informace o drogové závislosti a trestné činnosti. Je tedy pravda, že co se týče trestné činnosti, a hlavně tedy trestního zákona, mohly by být znalosti lepší, ale rozumím tomu, že kdo se v tom neorientuje, tato sféra ho nezajímá nebo to nestuduje, nemá takové znalosti.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo teoreticky popsat návykové látky, jejich dělení, vymezit jejich účinky a možná rizika, dále zmínit příčiny vzniku drogové závislosti, prevenci drogové závislosti a v neposlední řadě obeznámit čtenáře, jaké existují trestné činy spojené s drogami. Co jsou to návykové látky bylo popsáno v první kapitole této bakalářské práce, která se věnovala definování této problematiky.

Hned ve druhé kapitole byly drogy rozděleny na tlumivé, povzbuzující a halucinogenní. Co se týče dělení drog, každá z těchto skupin zahrnuje také podskupiny, kde jsou přímo vypsány jednotlivé drogy pro lepší představu a vědomí, kam jaké drogy zařadit. U vyjmenovaných drog byl popsán jejich vzhled, jaké mají účinky, za jak dlouhou dobu se účinky mohou objevit a jaká existují rizika spojená s drogami.

Třetí kapitola se zabývala již zmíněnou drogovou závislostí. Tedy jaké jsou faktory na vznik závislosti na návykových látkách a také bylo zmíněno, co je to abstinenci syndrom, který se u drogově závislých objevuje, pokud se uživatelům nedostane další dávky. V kapitole je též uvedena protidrogová prevence, kdy za tu nejdůležitější je považována prevence primární, která dokáže předejít závislosti na drogách a zařízení, které poskytuje služby pro drogově závislé uživatele a dokáže jim pomoci s léčbou i resocializací.

Poslední teoretická kapitola se zabývala touto problematikou z trestněprávního pohledu. Vymezila tedy právní předpisy, které drogovou problematiku upravují a z největší části se zabývala výčtem trestných činů, které se drog týkají. Cíle teoretické části bakalářské práce byly tedy splněny.

Pro empirickou část práce bylo cílem zjistit, jaké má široká veřejnost, jakéhokoli věku, povědomí o drogách, drogové závislosti a trestné činnosti a také potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. Také mapovala osobní zkušenosti respondentů, tedy zda ve svém životě drogu vyzkoušeli, jaké jim přinesla pocity či zda mají ve svém okolí osobu, která pravidelně drogy užívá a jestli ví, kam by zamířili, kdyby závislému chtěli pomoci.

Výsledky stanovených hypotéz dopadly vyrovnaně. Tři mé hypotézy potvrzeny byly a zbylé tři hypotézy potvrzeny nebyly. Respondenti mají základní informace o drogách a znalost trestního zákoníku je také průměrná. To vyplývá z výsledků hypotéz a vyhodnocení vědomostního testu, kdy respondenti v celkovém vyhodnocení dopadli průměrně a byli nejčastěji ohodnoceni známkou 3. Více respondentů průzkumného šetření drogu v životě vyzkoušelo, než nevyzkoušelo, vědí také, jaké drogy jsou

nejběžnější k sehnání, dále vědí že nabízení marihuany je trestné a jaké je největší riziko spojené s užíváním drog, ale informace či vědomosti z trestněprávního pohledu jsou slabší. Myslím si, že lidé, kteří chtějí drogy užívat nebo s nimi nějakým způsobem nakládat by měli vědět, jaké množství, jakých drog je považováno ještě za přestupek a jaké už za trestný čin.

Dle mého názoru je toto téma aktuální, a ještě dlouho aktuální bude, protože spousta mladých lidí rádo experimentuje a zkouší nové věci, ke kterým patří právě drogy. Měli bychom mluvit především s dětmi, aby se tomuto problému vyhnuly, aby věděly, že se problémy dají řešit jinak, že si mohou najít jinou zábavu, která nebude škodit jim a ani okolí. A proč o tom mluvit právě s dětmi? Protože pokud se toto v mládí naučí, v dospělosti k tomu spíše hůře přilnou. Co se týče problémových rodin, tam je bohužel zřejmé, že k takovýmto problémům bude docházet, děti nemají tak dobré zázemí a nemají se od koho naučit, co je dobré a co špatné. Proto můžeme být rádi, že jsou tu organizace, které těmto lidem v nesnázích pomohou.

Bakalářská práce by mohla posloužit ke studijním účelům studentům, kteří by se rádi v budoucnu zajímali o studium patologického chování či adiktologii, rodičům, aby získaly základní informace o drogách, drogové závislosti a rovnou i trestné činnosti a mohly tak předejít možným problémům či s lidským přístupem obeznámit své děti o tomto problému. V neposlední řadě může také posloužit pracovníkům v nízkoprahových centrech, které mají k drogám v profesní rovině také blízko.

Seznam použitých zdrojů

Knížní zdroje

ARTERBURN, Stephen a Jim BURNS. *Drogy klepou na dveře: výchova, prevence, léčba*. Brno: Nová naděje, 2001. ISBN 80-86077-03-9.

BĚLÍK, Václav. *Rizikové chování a jeho prevence v terciárním vzdělávání pedagogů*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-237-9.

BORNÍK, Miroslav. *Drogy: co bychom o nich měli vědět*. Praha: Themis, 2001. ISBN 80-85821-98-2.

BOUŘA, Václav. *Vybraná témata z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-309-2.

BROŽOVÁ, Petra. *Nebezpečný svět drog*. Hradec Králové: Obecní úřad Hradec Králové, 1997. 78 stran. Vydání 1.

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Základy speciální pedagogiky*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2007. ISBN 978-80-7044-855-7.

GOODYER, Paula a Jiří PÁNEK. *Drogy + teenager*. Přeložil Romana KUNCOVÁ. Praha: Slovanský dům, 2001. ISBN 80-86421-44-9.

HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. ISBN 80-245-0080-9.

JANÍK, Alojz a Karel DUŠEK. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. Život a zdraví (Avicenum). ISBN 80-201-0087-3.

KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6.

KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1411-6.

KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ. *Sociální patologie*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1.

NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důchodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

ONDREJKOVIČ, Peter. *Sociálna patológia*. Bratislava: Veda, 2000, 270 s. ISBN 80-224-0616-3

POLIAKOVÁ, Eva a Peter ONDREJKOVIČ. *Protidrogová výchova*. Bratislava: Veda, 1999. ISBN 8022405531.

PRESL, Jiří. *Drogová závislost: může být ohroženo i vaše dítě?*. 2. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 1995. Medica. ISBN 80-85800-25-x.

PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?*. Praha: Maxdorf, 1994. Medica. ISBN 80-85800-18-7.

RADIMECKÝ, Josef a Barbara JANÍKOVÁ, DANĚČKOVÁ, Tereza, ed. *Prevence a adiktologie pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči: učební podklady ke kurzu*. Praha: Centrum adiktologie PK 1. lékařské fakulty a VFN, Univerzita Karlova, 2007. ISBN 978-80-239-9961-7.

RADIMECKÝ, Josef a Barbara JANÍKOVÁ, PISKÁČKOVÁ, Petra, ed. *Úvod do adiktologie: učební podklady ke kurzu*. Praha: Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky 1. lékařské fakulty a VFN, Univerzita Karlova, 2007. ISBN 978-80-239-9960-0.

SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1.

SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.

ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Drogy: vybrané kapitoly*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-186-6.

ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. ISBN 80-85981-64-5.

URBAN, Eduard. *Toxikománie*. Praha: Avicenum, 1973. Život a zdraví.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4.

ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

Internetové zdroje

Drogy-info: *Prevalence užívání drog v populaci ČR* [online]. 2015 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/vyzkum-nms/prevalence-uzivani-drog-v-populaci-cr/>.

Drogy-info: *Seznam právních předpisů upravujících oblast návykových látek* [online]. 2017 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/legislativa/legislativa-uvod/>.

Pomoc obětem trestných činů. *Policie.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sexualni-a-mravnostni-trestne-ciny.aspx>.

Substituční léčba: *Detoxikační jednotky* [online]. 2020 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/detoxikacni-jednotky>.

Substituční léčba: *K-centra* [online]. 2020 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/k-centra>.

Substituční léčba: *Programy následné péče* [online]. 2020 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/programy-nasledne-pece>.

Substituční léčba: *Terénní programy* [online]. 2020 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/terenni-programy>.

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: *Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek (F10-F19)* [online]. 2018 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://old.uzis.cz/cz/mkn/F10-F19.html>.

Legislativa a legislativní dokumenty

Sbírka zákonů, částka 11, ročník 2009 [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2015-09-21].

Zákon č. 167/1998 Sb. Zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Přílohy

Příloha A: Dotazník

Povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti

Vážení respondenti,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku zaměřeného na povědomí široké veřejnosti o drogách a trestné činnosti.

Toto dotazníkové šetření je klíčovým nástrojem pro úspěšné zpracování tématu mé bakalářské práce "Drogová závislost a trestná činnosti" a proto Vás prosím o co největší upřímnost při odpovídání. Dotazník je zcela anonymní.

Předem děkuji za Vaši ochotu a Váš čas.

Dana Poučová, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, obor Sociální patologie a prevence

1. Vaše pohlaví:

- a) žena
- b) muž

2. Kolik je Vám let?

- a) 15-18 let
- b) 19-26 let
- c) 27-35 let
- d) 36-49 let
- e) 50-60 let
- f) 61 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) vyučen/a
- c) středoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Co děláte?

- a) studuji
- b) pracuji
- c) jiné (nezaměstnaný, důchod)

5. Užil/a jste někdy nelegální drogu?

- a) ano
- b) ne

6. Máte ve svém okolí někoho, kdo pravidelně užívá drogy? (pravidelně = 1x do měsíce)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Nabízel Vám někdy někdo drogu?

- a) ano, přijal/a jsem
- b) ano, ale nepřijal/a jsem
- c) ne

8. Berete si drogu, když se jdete bavit do společnosti?

- a) ano, pokaždé
- b) ano, občas
- c) ne

9. Byl/a jste spokojen/a se stavem, který Vám droga způsobila?

- a) ano, stav se mi líbil
- b) ano, ale víckrát si drogu nevezmu
- c) ne, bylo mi špatně
- d) ne, stav se mi nelíbil, ale špatně mi nebylo
- e) ne, mám trvalé následky
- f) nevzala/ jsem si drogu

10. Myslíte si, že jste o problémech drog dobře informován/a?

- a) ano
- b) ne

11. Kde jste získal/a první informace o drogách?

- a) ve škole
- b) v rodině
- c) od kamarádů
- d) na internetu (obecně v médiích)

12. Na jaké droze nejčastěji vzniká závislost?

- a) konopí
- b) extáze
- c) heroin
- d) kokain
- e) pervitin
- f) LSD
- g) na jiné

13. Věříte, že se drogově závislý může ze své závislosti vyléčit?

- a) ano
- b) ne, nevydrží abstinovat

14. Která droga je nejsnadněji k sehnání?

- a) konopí
- b) extáze
- c) heroin
- d) kokain
- e) pervitin
- f) LSD
- g) jiná

15. Co je častým motivem v začátku konzumace drog? Tedy jaké jsou příčiny závislosti?

- a) zvědavost
- b) dědičné předpoklady
- c) problémy v životě
- d) kamarádi

16. Co je největším rizikem spojeným s užíváním drog?

- a) rychlý rozvoj závislosti
- b) předávkování
- c) infekční onemocnění

17. ... lze označit stav, při němž dochází z důvodu přerušování užívání psychoaktivní látky k mnoha subjektivně nepříjemným pocitům, především bažení po droze, a zpravidla také k somatickým projevům

- a) drogová závislost
- b) abstinční syndrom
- c) craving
- d) detoxikace

18. Do kolika let je v rámci trestního řízení považován člověk za dítě?

- a) do 8 let
- b) do 14 let
- c) do 15 let
- d) do 18 let

19. Jaké znáte trestné činy spojené s drogami?

- a) žádné neznám
- b) Jiné:

20. Jaká trestná činnost je ve spojitosti s drogami častější?

- a) majetková
- b) násilná
- c) mravnostní

21. Je nabízení marihuany trestné?

- a) ano
- b) ne

22. Je přechovávání omamné a psychotropní látky v množství větším než malém pro vlastní potřebu přestupek anebo trestný čin?

- a) přestupek
- b) trestný čin
- c) nic, je to povoleno

23. Od jakého množství marihuany/konopí "pro vlastní potřebu" jde o trestný čin?

- a) od 5 gramů sušiny
- b) od 10 gramů sušiny
- c) od 15 gramů sušiny
- d) od 20 gramů sušiny
- e) nejde o trestný čin

24. Kolik bylo podle Vás v roce 2017 odhaleno pěstíren konopí?

- a) 50-100
- b) 101-200
- c) 201-300
- d) 301-350

25. Kolik kusů extáze na osobu už je považováno za trestný čin?

- a) 3
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) více než 6

26. Jaký maximální trest lze uložit za nejzávažnější drogový trestný čin?

- a) max. 5 let
- b) max. 8 let

- c) max. 10 let
- d) max. 18 let

27. Do jaké organizace byste zavítal/a, kdybyste chtěl/a pomoci osobě závislé na drogách?

- a) žádnou neznám
- b) Jiné:

28. Kdo je častěji klientem adiktologických programů?

- a) muži
- b) ženy

29. Co dělají kontaktní centra?

- a) poskytují poradenství pro rodiče a blízké uživatelů drog
- b) poskytují poradenství v případě sociálních potíží, zájmu o léčbu, motivační trénink před léčbou
- c) nabízí služby snižující rizika související s užíváním návykových látek

30. Souhlasíte s programem Harm Reduction? (= bezplatná distribuce injekčních stříkaček, kondomů, základní lékařské ošetření pro uživatele drog)

- a) souhlasím
- b) souhlasím, ale jen pokud si tuto službu budou uživatelé hradit sami, za své vlastní náklady
- c) nesouhlasím

Příloha B: Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pohlaví

Tabulka č. 2: Věk

Tabulka č. 3: Vzdělání

Tabulka č. 4: Studující, pracující či jiné

Tabulka č. 5: Užití nelegální drogy

Tabulka č. 6: Pravidelné užívání drog

Tabulka č. 7: Nabídka drog

Tabulka č. 8: Užití drogy ve společnosti

Tabulka č. 9: Stav po požití drogy

Tabulka č. 10: Informovanost o drogách

Tabulka č. 11: První informace o drogách

Tabulka č. 12: Závislost na droze

Tabulka č. 13: Vyléčení ze závislosti

Tabulka č. 14: Nejběžnější droga k sehnání

Tabulka č. 15: Příčiny závislosti

Tabulka č. 16: Rizika

Tabulka č. 17: Abstinenční syndrom

Tabulka č. 18: Dítě v trestním řízení

Tabulka č. 19: Trestná činnost

Tabulka č. 20: Nabízení marihuany

Tabulka č. 21: Množství větší než malé

Tabulka č. 22: Množství marihuany pro vlastní potřebu

Tabulka č. 23: Pěstírny konopí

Tabulka č. 24: Extáze a trestný čin

Tabulka č. 25: Trestání nejzávažnějšího drogového trestného činu

Tabulka č. 26: Klienti adiktologických programů

Tabulka č. 27: Kontaktní centra

Tabulka č. 28: Harm Reduction

Tabulka č. 29: Výsledky vědomostních otázek

Tabulka č. 30: Klasifikace testů

Příloha C: Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví

Graf 2: Věk

Graf č. 3: Vzdělání

Graf č. 4: Studující, pracující či jiné

Graf č. 5: Užití nelegální drogy

Graf č. 6: Pravidelné užívání drog

Graf č. 7: Nabídka drog

Graf č. 8: Užití drogy ve společnosti

Graf č. 9: Stav po požití drogy

Graf č. 10: Informovanost o drogách

Graf č. 11: První informace o drogách

Graf č. 12: Závislost na droze

Graf č. 13: Vyléčení ze závislosti

Graf č. 14: Nejběžnější droga k sehnání

Graf č. 15: Příčiny závislosti

Graf č. 16: Rizika

Graf č. 17: Abstinenční syndrom

Graf č. 18: Dítě v trestním řízení

Graf č. 19: Trestná činnost

Graf č. 20: Nabízení marihuany

Graf č. 21: Množství větší než malé

Graf č. 22: Množství marihuany pro vlastní potřebu

Graf č. 23: Pěstírny konopí

Graf č. 24: Extáze a trestný čin

Graf č. 25: Trestání nejzávažnějšího drogového trestného činu

Graf č. 26: Klienti adiktologických programů

Graf č. 27: Kontaktní centra

Graf č. 28: Harm Reduction